



83/1-2

KISGRAFIKA

A KISGRAFIKA BARÁTOK KÖRE ÉRTESÍTŐJE



RÁTKAI GYÖRGY — Egry József emlékére V. — szerigrafia S

A címlapon LENKEY ZOLTÁN — Reggel c. rézkarca C3

KISGRAFIKA



A KISGRAFIKA BARÁTOK KÖRE ÉRTESÍTŐJE — XXII. ÉVF. 1.—2. SZÁM

SZERKESZTŐ: SEMSEY ANDOR A KIADÁSÉRT FELEL: DR. VIDA KLÁRA K.B.K. TITKÁR



VII. BALATONI KISGRAFIKAI BIENNÁLE

Tihany — 1983. aug. 12 — okt. 2.

A Balatoni Kisgrafikai Biennálék színhelyéül az utóbbi években a tihanyi múzeumot javasolta Veszprém megye Tanácsa, s az elgondolás ebben a műemlék és természeti környezetben ideálisnak bizonyult. Itt érezhetően megelevenedik a képgrafika e méretre kisebb — ám éppen ezért tartalmában és előadásmódjában lényegretörő — testvérágazata, erényei oly módon érvényesülnek, mint a zeneműveké, ha akusztikailag kedvező feltételek között szólalhatnak meg. A Balaton-szintje fölé magasló épület viszonylag kisméretű termeibe a látogatót eleve a künti panoráma ígérete kíséri, a falakra a hatalmas víztükör párán átszűrű reflexei vetődnek, — s mindez a tágasság képzetével párosulva szinte lebegővé teszi és kiemeli a papírra készült művek anyagának és eszközeinek finom művi megjelenését.

Különösen talál ez a fekvés, s a hely sugallása a tisztelgő emlékezéshez Egry Józsefre ezidén, születésének századik évfordulóján. Ez az alkaiom rendkívül képzeletindító, mégis erőpróbát jelent grafikusművészeink számára, mivel e mester életműve piktúránknak egyszeri jelensége, s képeinek modelljei — úgy tűnik — a stílusához pártoltak, hogy soha többé másnak, úgy mint néki, ne szolgálhassanak. A fák, a dombok, vitorlák, pallók és öblök rajzolatát átvetítette látomásainak költészetébe, a világűr síkjaira, s az emberi érzület minden átfogó arányaiba . . . Inkább e táj hangulata az amiből az utódnemzedékek maguk elé idézhetik egykori szemlélődésnek ihlető közegét.

A grafikának ehhez megvannak a festészettől eltérő, sajátlagos eszközei, — zömben a fekete-fehérek párbeszédére építve, a formák expresszívításával, s a rajz, a vonal érzékenységevel kell közlőtenie Egry ecsetjárásának könnyedségéhez és színeinek éteri harmóniáihoz. Ezt, — a műfaj természeténél fogva — úgy éri el leginkább, hogy az ő műveinek formai jegyei helyett inkább azok szellemét, a látvány mögötti gondolat mélységét tolmácsolja, hogy abból a művészi egyéniség varázsát hívhassa elő.



VÉN ZOLTÁN
SCI—FI — rézkarc C3

Egry világának hullámhosszára a legkülönbébb művészegyeniségek hangolódtak rá, s néhányan lapjaik egy részét cím szerint is neki dedikálták. Közülük emeljük ki helyiütt *Bognár Zoltán*, *Klossy Irén*, *Rátkay György*, *Somlai Vilma* és *Stettner Béla* műveit, amelyek éppen az egyéni stílus hangsúlyozott karakterével szokatlan oldaláról világítják meg Egry József művészetét.

Több jeles grafika szerepel e kiállításon, mely ha címében nem is utal a mesterre, felfogásában valamiképp mégis rokonságot tart véle. Arra az alkotótípusra gondolunk az ilyen műveknél, aki művészi áhitattal fordul a természetben fellelhető formák felé, mintha keletkezésük törvényeit is kutatná, holtnak vélt kövületekben is az egykori elevenség nyomait keresné. Érdekes, hogy a rovarok, vízilények, növények alakzatának e szinte leheletszerű, természettudományi feltárásában majdmindig fellelhető valamiféle lírai gyengédség, rejtett nosztalgikus vonás, vagy éppen filozófikus gondolati elem, — ennek legifjabb művelői közül *Olajos György*, *Butak András* és *Gadl József* válik ki. Elmélyültségük rokonszenves és hiteles, feltehető, hogy ez az ifjú grafika a korszellem érzékeny közvetítőjeként jó nyomon indult egy új stílus megteremtése felé. Ennek a nemzedéknek ugyanis közvetlen, útkészítő elődeik is vannak, közülük kiállításunk szereplőjeként *Szemethy Imrét*, mint kezdeményezőt kell kiemelnünk. Ő fiatalon máris követőkre talált: mítikus tartalmú jellep-motívumok láncolatából építi fel egy modern, archaizáló képrás alapjait. Figuráinak groteszk pantomimja historiai távlatokba, ősi gesztusokhoz nyúlik vissza, ezeknek tartalmát nem magyarázni, hanem sejtetni kívánja.



BOGNÁR ZOLTÁN — Egy I–IV. — linómetszetek X3



BADACSONYI SÁNDOR — Arcnélküli ember — rézkarc C3

Hasonló indíttatású, de képi metaforáit az előbbinél kevésbé tárgyiasan fogalmazza *Püspöky István*, talán mert érzi, hogy elrészülésre hajló kedélyalkatát, és az ahhoz hívebben tolmácsolják. A kisgrafika amúgy is kedvez a kedély és vérmérséklet mindenfajta hajtásának, egyéniségek rajzásának lehetünk tanúi, így korántsem igényével, inkább csak hangvételük és témáik nyomán jellemezzük néhányukat. *Banga Ferenc* párbajstílusban adja elő tréfába rejtett filozófikus szatíráit, humora a drámai-groteszk kifejezés mélyvizeiben búvárkodik; *König Róbert* markánsan rajzolt emlékképeit mintha szolid nosztalgiák kísérnék „Balatoni utazásnak” titulált lapjain; *Láng Rudolf* az ódonság bájába öltözteti romantikus elődjét. Vannak, akiknek képzeletét az irodalmi művek témája, írók, költők stílusa gyűjtja fel, — *Keresztes Dóra* legbensőbb hangjára talált a népmesékben, izessége nőttön nő a Parasztdékameron figurái nyomán, *Badacsonyi Sándor* elbeszélő vénája most Gullivert idézi, *Wieszt József* finom mívű vonalszövése Babits felé fordul, *Kenyeres János* színfolt-játékkal tesz érdekes kísérletet H.G. Wells dinamikus szellemének érzékeltetésére. Az ex libris műfaját avatott mesterek, az ágazat specialistái mellett képgrafikusaink jelesei is képviselik, ráízlelték a könyvcímerek sajátos stílusának zamataira, s mi úgy reméljük, hogy ezek az apró képek a szellemi tulajdon védegyepei gyanánt az olvasóknak és látogatóinknak új és eszméltető kulturális-esztétikai élményforrással szolgálnak.

Supka Magdolna



SOMLAI VILMA — Badacsony — linómetszet X3





BORDÁS FERENC RÖL

NEKROLÓG HELYETT

Minden jóbarát elvesztése fájdalmas, itt nincs értelme a rangsorolásnak. De amikor Bordás Ferenc szíve 1982. december 28-án megszűnt dobogni, nemcsak családtagjait, barátait és tisztelőit, hanem tágabb családját, az ex libris-barátok hazai és külföldi népes táborát is pótolhatatlan veszteség érte. A „pótolhatatlan” szó gyakran válik közhellyé, de nem találunk jobban ideillőt. Ő valóban pótolhatatlan. Nehezen tudatosodik bennünk az a rideg tény, hogy az az energiától duzzadó valaki, akit Bordás Ferencként ismertünk, nincs többé. Nincsen? Mindenki tisztában van azzal, hogy egy művész halála nem semmisíti meg életművét, ő maga is addig él, ameddig emlékeznek rá. Egy személyes élménysorozat segített számomra teljesebbé tenni a képet.

★ ★ ★

A művész özvegye — ismerve gyűjteményem Bordás-anyagának bemutatási rendszerét — (utóljára az Erzsébetvárosi Művelődési Házban volt alkalmam egy részét a közönség elé tárni) — megkért, hogy a hagyatéki anyagából állítsak össze hasonló formában három sorozatot, a családtagok részére, minthogy a kisgrafikák tablókön elhelyezve áttekinthetőbb képet nyújtanak. A kérésnek szívesen tettem eleget és kezdetben nem is gondoltam arra, hogy ezzel a munkával elsősorban a magyar kisgrafika ügyét szolgálom. A hónapokig elhúzódó munka során — úgy érzem — még közelebb kerültem Bordás Ferenchez és erről szeretnék ezekben a sorokban tanúságot tenni.



Egy jóval és egy rosszal kezdem. A rossz: Bordás kisgrafikai munkássága csak igen hiányosan volt meg a hagyatékban. Drága barátunk nem tudott nemet mondani, amikor látogatói esetleg az egyetlen, birtokában levő nyomatot kérték el tőle. Még jó, ha legalább egy-két nyomat maradt a készülő „törzsgyűjtemény” számára. A jó: számos kiadatlan vagy csak a tulajdonosuk által ismert kisgrafikát találtam, ezekkel a Bordás-alkotásjegyzék jelentős mértékben bővül. Bordás Ferenc soha nem vezetett jegyzéket munkásságáról és hogy a kezdeti korszakáról is viszonylag jó képet tudunk adni, azt felesége gondosságának köszönhetjük, aki még 1947-ben kérésemre összeállította férje fametszeteinek jegyzékét. (Számos ott szereplő grafikáról ma is csak ez ad támpontot.) De hogyan is lett volna ideje a művésznek a feljegyzések aprólékos vezetgetésére, amikor legalább három életet élt párhuzamosan: az orvos, a művész és a családfő egyenként teljes embert kívánó életét. Két szakorvosi képesítéssel látta el hivatalát, rendkívül terhes munkaidőbeosztással, de csak így tudta biztosítani a művészetéhez szükséges időt. Márpedig erre nagy szüksége volt; a grafika mellett egyre nagyobb időigénnyel lépett fel a festészet: akvarelek, majd elemi erővel törnek elő táblaképei: csendéletek, tájképek, női fejek, amelyeket acryl-lapokra festett lazuros színekkel. Ezeknek a szélesebb körben való bemutatása még az eljövendő feladatok közé tartozik, hiszen az 1977. évi Csepel Galériabeli kiállítás, Galambos Ferenc értő írásai és Supka Magdolna kiállítási megnyitója csak ízelítőt





adtak. A Felkelő Nap országának fiai festészete megismerésében előttünk járnak. Csodálatos nyomdatechnikájú kiállítási katalógusok és az ottani sajtóvisshang tanúsítja, hogy a japánok befogadták művészetét és az érdeklődés halála után sem szűnt meg. Az orvos és a művész pedig tovább él gyermekeiben: orvos fiában és táncművész leányában, és hagyatékának felelősségtől áthatott őrzője lett hitvestársa.

Bordás Ferencet érdeklődése számos más távoli vidékre is vezette. Csak futólag említem, hogy több hangszeren is játszott, sőt hangszereket is készített. Hagyatékában rengeteg vázlat jelzi, hogy egy-egy képgrafikájának végleges megfogalmazását hosszú út előzte meg. A tökéletességre törekedett. Egy ex libris-tervnek négy változatát is ismerjük (végül is nem került kivitelezésre), mert egyes részletmegoldásokkal nem volt megelégedve. A fametsző véstől szuverén módon, abszolút biztonsággal kezelte. Nem volt szüksége próbanyomatra, hogy a kivitel megfelelő voltát ellenőrizze, elég volt számára, ha a kimetszett dűcot meg nézte és látta, hogy az jó. A budapesti KBK találkozó mappájának ex librisét is úgy adta át, hogy festék azt még nem is érintette és valóban nem volt szükség a legcsekélyebb módosításra sem, de ezt csak az ő gyakorlott szeme láthatta. (Ez az ex libris került az oxfordi mappába is.)



Bordás



Bordás Ferenc munkásságának feltérképezése — az elmondottakból következően — nemcsak nehéz, de majdnem lehetetlen feladat. A csepeli kiállítás ismertetője több mint 200 képgrafikájáról tud, akvareljeinek és táblaképeinek számát ő sem tudta (még megközelítőleg sem) és most már mi hogyan tudhatnánk? Maradnak a kisgrafikák és ennek a területnek a feltérképezésével próbáljuk adónkat leróni. A művész 1977-ben kiadott mappája mellékletként alkotásjegyzéket is tartalmazott, amely 376 kisgrafikáját sorolta fel. Lengyelországban élő barátunk, Lippóczy Norbert Bordás-gyűjteményét a tarnóvi múzeumnak szánta és az anyag számbavételénél több tucat még nem lajstromozott mű adatait jegyezte fel. Ehhez jön még a hagyatékok katalógusba eddig fel nem vett mű, vagy olyan dúc, amelyről a gyűjtők eddig nem is tudtak. Jef Arras, a felejthetetlen magyarbarát, Leo Arras fia, megtudva, hogy Bordás-katalógus összeállításával foglalkozom kérésem nélkül összeállította gyűjteményének adatait olyan részletességgel, amelyet csak egy minden igényt kielégítő katalógus adhat meg, több, számunkra ismeretlen Bordás-lap adataival. A felfedezők közé tartozik Palásthy Lajos gyűjtőtársunk is, aki ugyancsak több eddig ismeretlen kisgrafika adataival gazdagította a készülő katalógust. Ez a dokumentációs folyamat azóta sem ért véget és a készülő katalógus esetleges megjelenése után — csak lenne ennek gazdája . . . — továbbra is várhatunk meglepetéseket.



Irtam, hogy Bordás Ferenc életművének legalább vázlatos bemutatása a jövő feladatai közé tartozik. Szegeden, művészpályája bölcsőjénél terveznek 1984 tavaszára egy emlékkiállítás. Szegedi tagjaink nemes szándéka a helyi kulturális szervek várható segítőkészsége minden bizonnyal meghozza a jó szándék gyümölcsét, és talán erre az alkalomra sikerül gazdát találni a katalógus kiadására. A történelmi hűség kedvéért jegyezzük még meg, hogy az első emlékkiállítást (nem annak készült . . .) szerény keretek között a Pécsi Orvostudományi Egyetem aulájában rendezték meg 1983 áprilisában.

★ ★ ★

Bordás Ferenc emlékét az utókor számára megőrzik művei: grafikái, festményei, számosan köz- és magángyűjteményekben; múzeumokban, hazai és külföldi műgyűjtők gyűjteményében. Aki többet akar róla megtudni fellapozhatja a hazai és külföldi szakirodalom hosszabb-rövidebb írását Galambos Ferenc, Semsey Andor, Luigi Servolini és mások tollából. De ha mi, barátai is eltávoztunk az élők sorából, ki állítja eléink Bordás Ferencet, az embert, a nagyműveltségű, széles látókörű, elbűvölő humorú jóbarátot, aki tudomásul véve az élet visszasságait azokat nem keserűséggel, hanem mindent feloldó bölcs humorral regisztrálja? Valljuk be: szegényebbek lettünk . . .

Semsey Andor



BORDÁS FERENC fametszete X2
(A művész utolsó újrvi üdvözlőláplja – 1982.)



LENKEY ZOLTÁN — Bárka — rézkarc C3



BÚCSÚ LENKEY ZOLTÁNTÓL

Mindig megdöbbenő az, amikor kiállításon vagy katalógusban egy-egy kolléga neve köré odakerül a gyászkeret, ridegen tudatva, hogy az illető közben eltávozott, hogy műveit Ő maga nem láthatja, mi pedig már csak műveit láthatjuk.

A legközelebbi kiállításokon Lenkey Zoltán nevét kell ott látnunk a gyászkeret szorításában. Csak a közelében élő, a hozzátartozó, a közvetlen barátok szűk köre tudott az életét fenyegető betegségről, csak kevesek szorongtak azért, hogy egy napon ne kelljen a kollégák százainak a művészetkedvelők táborának országszerte döbbenten olvasni a hírt, hogy Lenkey Zoltán eltávozott közülünk, és most bármilyen természetesen szakadt fel belőlünk az ittmaradók örökös kérdése miért?, miért pont Ő?, hiszen csak 47 éves volt. Hiszen még jogos idényünk volt Rá, élete minden vonatkozásában érvényes szerepköröket töltött be, mint családfenntartó férj, apa, rokon, barát, kolléga és alkotóereje teljében lévő művész. Hiába bizonygatjuk az eljárás jogtalanságát, bele kell nyugodnunk, mint a halál valóságával szemben mindannyiszor, hogy a miértekre nincs válasz és a tényen nem változtathatunk. Marad a veszteség az űr és a fájdalom, miközben az élet a maga csodálatos feltartóztathatatlanágában megy tovább és e pillanatban, bármily hihetetlen lassan a legmélyebb sebet is begyógyítja a legszemélyesebb veszteséget is elviselhetővé teszi csak bírjuk ki addig.

A kollégák nevében búcsúzom, a Magyar I Képző- és Iparművészek Szövetségének veszteségét kell számba vennem. Semmi képességem nincs rá, hogy reprezentatív felsorolást tegyek Lenkey Zoltán életének eredményeiről, hiszen minden kiugró esemény, minden kitüntett élettrajzi adat természetes kísérője csupán

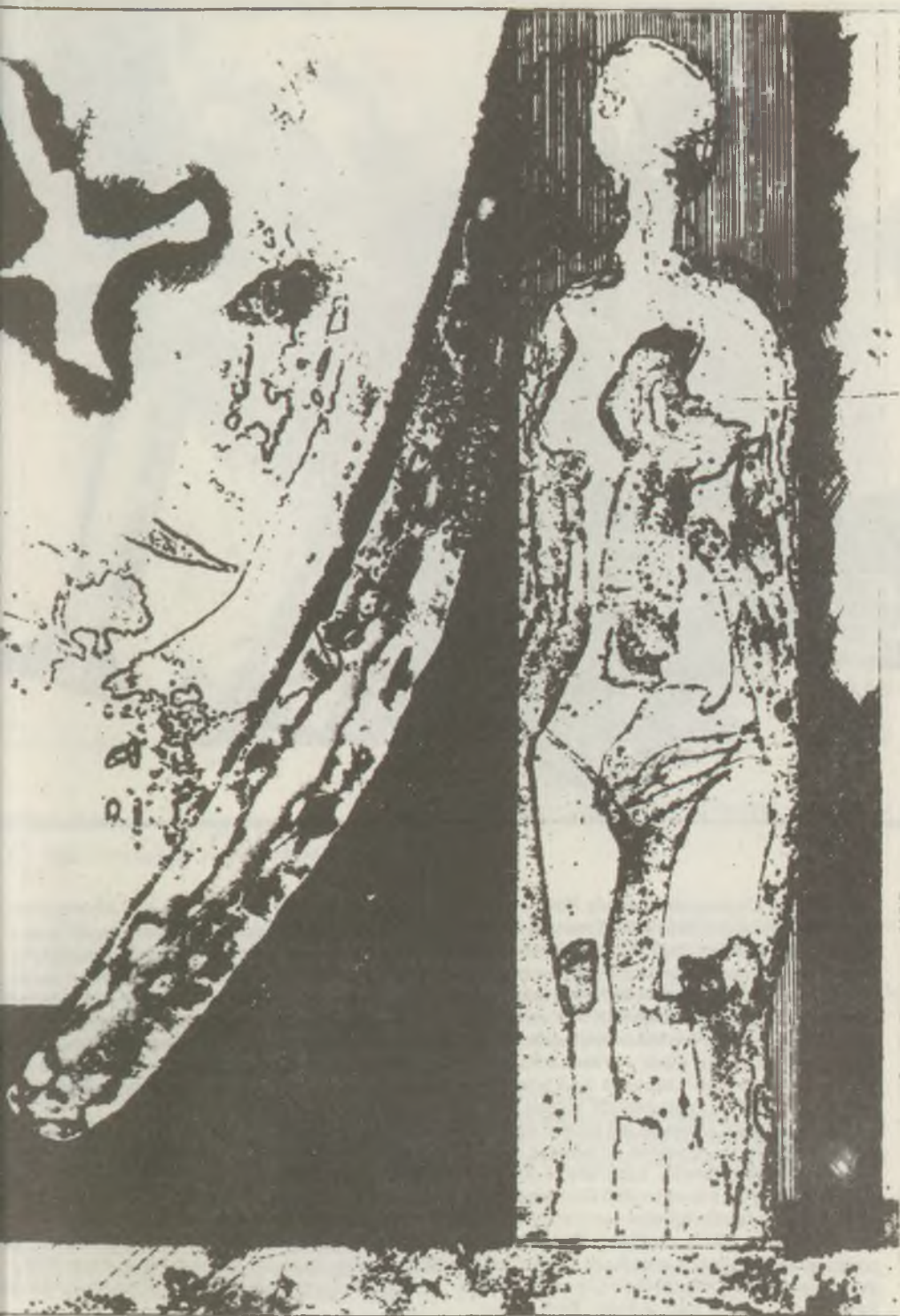


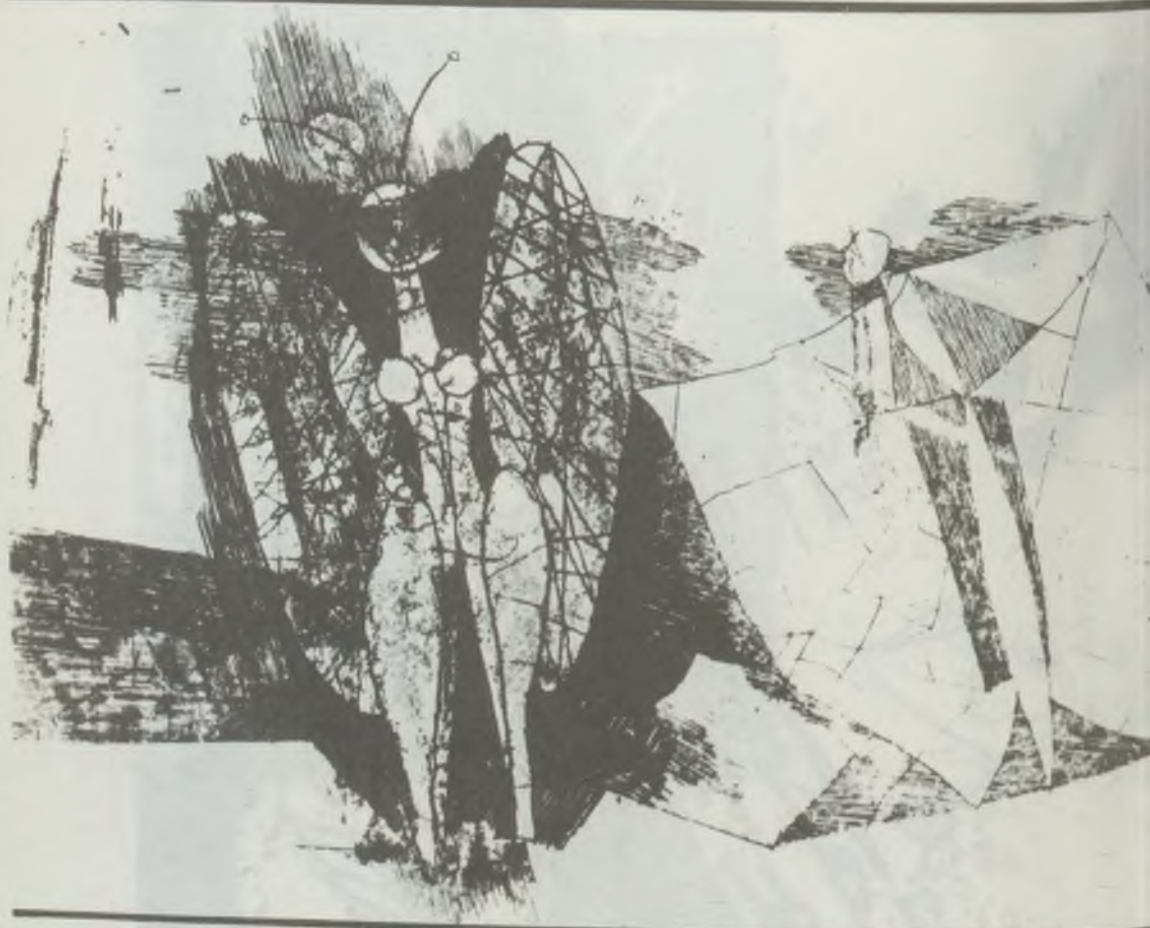
Figura madárral →
rézkarc C3

Jubileumi meghívó
rézkarc C3

egy igaz művész alkotásban eltelt évtizedeinek. Mivel mindenütt ott voltak, ahol a magyar grafika jelen volt. Munkássága szervesen beépült abba a nagy eseménybe, amit a művészettörténet a magyar grafikusművészet áttörésének fog nevezni, vagy nevez máris.

Voltak ennek lépcsői? Lenkey Zoltán egyéni életútjára lebontható eseményei? Igen voltak. A Miskolci Grafikai Biennálé adják az egyik színterét ennek az országos kibontakozásnak. Ő itt a díjak sorát kapta 1973-ban pedig a biennálé nagydíját. Ugyanez évben Munkácsy-díjjal is kitüntették. Szinte minden jelentős hazai kiállításon résztvett, ehhez képest meglehetősen kevés egyéni kiállítása volt, ami többnyire rejtett utalás egy szerény és munkára koncentráló művészalkatra. Budapest, Szabadka, Debrecen, ezen kívül csak a szűkebb pátria Miskolc és a megye települései voltak egyéni kiállításainak színhelyei. Mint köztudott ott volt viszont mindazokon a fórumokon, ahol a magyar grafika kivívta a nemzetközi figyelmet és elismerést: a Tókiói, Krakkói, San Paulo-i, Laguno-i, Firenzei Biennálékon és csoportos kiállításokon Párizsban, Dortmundban, Berlinben, Prágában, Bukarestben, Kievben, Bolognában, Montrealban és Szófiában. Szándékosan hagytam utóljára Szófiát, mert életének fontos tényezője volt Bulgária felfedezése és szerete. Közismert tény, hogy számos írónk és művésznk milyen sokat köszönhet egy-egy másik ország népe és kultúrája megismerésének. Milyen gazdagító hatással van ez alkotásukra és magyarságukra is. Lenkey Zoltán bulgáriai utazásaiban, mondhatnánk zárándoklásaiban talált ilyen megtermékenyítő hatásra. Egyébként is barátságra teremtett ember volt. Nyílt, szenvedélyes olykor indulatos alkata mindig barátokat igényelt és teremtett maga köré. Az ösztinség és összetartozás légkörét erősítette. Szívet szorogató tény,





hogy akikhez a legnagyobb barátság fűzte, akiknek mint ismerősi mondják művészi és emberi kibontakozásában is a legtöbbet köszönhetette Kondor Béla és Csohány Kálmán ugyancsak fiatalon, alkotóerejük csúcsán tévoztak. Lenkey Zoltán korai halála tragikusan igazolja a tényt, hogy az ő sokszor látszatra játékos alkotói magatartása is önpusztító vállalkozás volt és elhordozhatatlan felelősséggel terhelte, olyan munkában vett részt, amely nemzeti kultúránk építői közül sűrűn szedte a korai áldozatokat. Nincs jogom műveit jellemezni, hiszen munkássága közünk építői közül sűrűn szedte a korai áldozatokat. Nincs jogom műveit tek lépések, ez a jövő feladata. Annyit talán elmondhatok személyes sejtésként, hogy olyan forrásból táplálkozott, amiből nagyon nehéz meríteni. Abból az ősi gyermeki élményvilágból, ahonnan a népművészet is született. Ma már talán kitaposott úton lehet ezt az élményvilágot a népművészetten keresztül megközelíteni, de közvetlenül, azaz közvetítő kultúra nélkül, nagyon nehéz, talán túl nehéz.

Itt a gyermek átélő képessége is a felnőtt védtelensége együtt találják magukat szemben a világ nagy ellentmondásaival. Itt érvénytelenek az átmeneti, látszatzmegoldások. Az emberiség közös félelmei pedig a művész egyéni felelősségét terhelik. Ezért talán a népművészzel rokon vonások, vagy formulák is találhatók a művekben, de míg ott sok emberöltő közönsége vállalt és dolgozott fel minden problémát, itt a művész felfokozott személyes felelősségérzete és ennek következtében kirekesztettsége a társadalom biztonságos konvencióiból, ez az a közeg, amiben azilyen alkotás létrejön. Fokozza a feszültséget az igaz művész felelősségtudata az iránt is, hogy a látszólagos kirekesztettség ellenére a társadalomnak szüksége van az általa felfedezett igazságokra. Még tisztázottabb, még teljesebb igazsággal tartozik a közösségnek. Nyomára bukkanhatunk itt talán a korai halál okának? Nem tudom.



Illusztráció Nagy László: Dérütött réten c. verséhez — rézkarc C3

◀ Nász — rézkarc C3 — (a 18. oldalon)

Lenkey Zoltánnak volt még egy közismert vállalása a maga mértékében közvetlenül is résztvevett a társadalom és közösség közéleti munkájában. A területi szervezet tisztségviselője volt. hozzáértését, figyelmét adta a munkába, újabb másfajta terheket vállalva ezáltal.

Persze épp ez a tevékenység emelte köré a kollégák sorából a barátok és bajtársak csapatát, akik közül semmi képpen sem lehet nyomtalanul távozni. Aki eltávozik, az felszabadul a jelenidő kötöttségéből, emlékei lassan egyenértékűvé rendeződnek bennünk és egyszerre él közöttünk utóljára látott alakjában vagy akár gyerekként, diákként és kezdő pályatársként.

Mindnyájunkban úgy, ahogy legjobban ismertük és legjobban szerettük.

Kedves Zoli vagy ahogy a főiskolán hívtunk Lenkey szakí, távozásod búcsúra kényszerít, de nem fogadkozunk, hogy emlékedet őrizni fogjuk, mert azt Te magad vésted be a szívünkbe és annál sokkal maradandóbb helyre is a magyar kultúrába, ahol a mi távozásunk után is élni fogsz és utódaink között is jelen leszel.

Nagy B. István

LENKEY ZOLTÁNT a K. B. K gyűjtőtagjai közül kevesen ismerik, ex libriseinek, illetve alkalmi grafikáinak száma is elenyésző, mégis úgy gondoltuk, hogy érdemes, és szomorú kötelességünk megemlékeznünk Róla, aki a magyar grafika egyik jelentős egyénisége volt és marad is. Az itt közölt írás a fiatalon elhunyt művész és barát temetésén elhangzott búcsúbeszéd.

S. B.



KÖNIG RÓBERT fametszete X2

KÖNIG RÓBERT MŰVÉSZETE



Az 1983 szeptemberében Cegléden megrendezett országos kisgrafikai kiállítás egyik díjazottja KÖNIG RÓBERT grafikusművész volt. Bár a 32 éves alkotóművész neve, alkotásai gyakran szerepelnek a fővárosi és vidéki lapok hasábjain, immár jelentős grafikai munkásságáról lapunkban eddig még nem esett szó. Ezt a hiányt kívánjuk pótolni, amikor olvasóinkat eddigi tevékenységéről tájékoztatjuk.

KÖNIG RÓBERT 1951. november 3-án született Székesfehérváron, ahol később az általános és középiskolai tanulmányait is végezte. A grafika iránti érzékét családjából hozta magával. Zenetanár édesapja maga is amatőr grafikus volt. A későbbi művész szinte magára eszmélésével egyidejűleg sajátítja el a grafika fogásait. A kezébe került dúcokon, rézlemezeken a természeti látvány megöröklésén ügyeskedett.

Az általános iskolában, majd a középiskola rajztanárának keze alatt rajztudása biztonságát alapozta meg. Húsz éves korában felveszik a Képzőművészeti Főiskolára. Előtte egy évig nyomdaipari tanulóként a szédes mesterségét is elsajátította, így tartalmas szellemi poggyásszal lépett patinás művészképző falai közé. Diplomáját itt 1975-ben szerzi meg a sokszorosító grafikai tanszéken. Mesterei RASZLER KÁROLY és ROZANITS TIBOR voltak. Még ugyanabban az évben elnyeri a 3 éves Derkovits-ösztöndíjat.

1978-ban újabb ösztöndíjjal 3 hónapot Olaszországban tölt. Ennek során Rómában az Olasz-Magyar Baráti



Társaság rendezésében egyéni kiállítására is sor kerül. Tanulmányainak befejezése után nem hagyta el a főiskolát, hanem ugyanott pedagógiai munkát vállalt. Jelenleg a sokszorosító grafikai tanszék szakoktatója. Ebben a minőségben részt vesz a növendékek szakmai képzésében, a szitanyomás kivételével az összes magas-, mély- és síknyomású technikák oktatásával.

Egyik legnagyobb szabású itthoni kiállítását 1979-ben Salgótarjánban rendezték meg, ahol 30 nagyméretű grafikai lapja, fa- és linómetszetek, litográfiák voltak láthatók. A kiállítást Czinke Ferenc Munkácsy-díjas érdemes művész nyitotta meg, ő írta a szellemes kivitelű katalógus előszavát is. Ezen kívül még Budapesten (1979), Hatvanban (1976) és Székesfehérváron (1983) állította ki műveit. A Cegléden most rendezett országos kisgrafikai kiállításon 3 linómetszettel és 2 száldúc famatszettel szerepelt, ezek szerezték meg számára a zsüri említett díját.

Ahogy egyik méltatója megjegyezte, KÖNIG RÓBERT egyenes folytatója a hatvanas évek magyar grafikáját világhírré vivő művészi vonulatnak.* Munkásságát a grafikai technikák változatos alkalmazása jellemzi. Valamennyi grafikai technikát fölényes biztonsággal alkalmazó művész bármilyen méretben „otthon van”, akár tenyérrny ex librist, akár méteres kiterjedésű papírmetszetet, litográfiát készlt. Szerinte a kis és nagy méret kölcsönösen segíti egymás kibontakozását, így egy kisgrafika elindítója lehet valamelyik későbbi nagyméretű lapjának. Ugyanígy nem egyszer táblakép nagyságú lapok tanulságát kamatoztatja egy-egy kisgrafikában is. Rokonszenves vonása művészetének, hogy nem marad meg a fekete-fehér színviszonylatok meglehetősen egyhangúságánál, hanem előszeretettel nyomja színnel lapjait. Különösen linómetszeteinek ízese színvilágát élvezhetjük, lefedésses, takarásos eljárással készült, 4-5 színben nyomott lapjain.

Arra a kérdésre, hogy hány kisgrafikát mondhat magáénak, ezek számát mintegy 130 darabban határozta meg azzal a megjegyzéssel, hogy kisgrafikáinak alkotásjegyzékét éppen most állítja össze a maga számára. Eljárása annál is inkább dicsérendő, mert az elkészült és nyomtatásban megjelent alkotásjegyzék nemcsak a kutatók munkáját könnyíti meg, hanem a gyűjtők számára is hasznos segédforrásként szerepel. Így az alkotásjegyzék sajátkezü elkészítését korántsem szabad a művészi hiúság egyik megnyilvánulásának tekinteni.

*FEJÉR MEGYEI HIRLAP, 1983. szeptember 29-i száma.



Kisgrafikáit, ex libriseit általában 15 példányban készíti el, ezeket sajátkezűleg számozza. Valamennyi lapon szerepel „a/a” megjegyzése is. A francia „épreuve d’artiste” (kiejtése: épröv d’ártiszt) kifejezés magyarul a művész által rézkarcról, metszetről sajátkezűleg készített próbalevonatot jelenti.** KŐNIG RÓBERT kisgrafikáit azonban nemcsak azok korlátozott száma, hanem a művészi mondanivaló és a megoldások újszerűsége, egyéni hangja is értékessé teszi.

Fa- és linómetszetben készült kisgrafikáit a megmintázott formák szinte klasszikus tömörsége, a vonalak izgalmas lüktetése és a tér gazdaságos kihasználása jellemzi. Lapjain első pillanatra megragadja a nézőt egy-egy fej groteszk plasztikussága, egy szépen kimetszett ló szinte a parthenoni frizekre emlékeztető vonalritmusa. Szívesen metsz lapjaira virágokat, ezeket azonban nem a botanikai hitelesség, hanem a formák játékos egybecsengése teszi vonzóvá. A „horror vacui”, azaz az üresen hagyott felületektől való irtózás nem tudatos, inkább metsző-faragó vénájának kiélése ez anélkül, hogy bármelyik lapját is agyondolgozottnak, túlmunkáltnak éreznénk.

** MŰVÉSZETTÖRTÉNETI ABC, Budapest, 1961. 119. oldal.



A ló megkülönböztetett helyet foglal el művészetében. Nemosak azért, mert e nemes állatok mozgásvilága a formák, vonalak kimeríthetetlen változatosságát kínálja, hanem azért is, mert a művész szenvedélyes lovas, aki egyik sportegyesületünk keretében eredményesen űzi a lovas-sportot. Talán nem hat túlzásnak az a megjegyzés, hogy a naponkénti kimerítő lovaglás adja számára azt a testi és szellemi frissiséget, melyet lapjainak dinamikája is elárul.

„Lovacska” címet adta egyik fametszetű kisgrafikájának s már a címadás is az állat iránti szeretetét sugallja. A 11 x 14 cm-es lap teljes képmézőjét betölti az élénk mozgásban levő, hátratekintő paripa erőteljes alakja. Szép mozdulatai a Szent Márk tér érclovaiból idézik. Merő ellentéte ennek a lapnak az Alma Petz osztrák gyűjtő részére 1983-ban készült ex librise. Itt a ló hátkésen poroszkál, hátán pipázó lovasával, aki az egykori pusztai emberek öltözködését viseli. A lap leendő tulajdonosa a magyar pusztát választotta készülő lapja témájaként. A művész bravúrosan oldotta meg feladatát, mert a múlt valós emlékeit felidézve hangulatot tudott teremteni lapján s ezzel elkerülte a hamis népieskedés buktatóit.

A művész feleségével, LELKES MÁRIA belsőépítésszel a Baross u. 21. számú bérház egyik műteremlakásában él, abban a helyiségben, hol egykor Szőnyi István festette ma már klasszikussá vált alkotásait. A hely szelleme kötelez, s ezt a fiatal grafikusművész is mélyen átérzi. A nagy előd humanista alapállásában, saját grafikai világának kiteljesítésén munkálkodik műhelynek is beillő műtermében KÖNIG RÓBERT, akit a lemmel várva.

Dr. Soós Imre



In

König Róbert

KÖNIG RÓBERT fametszete X1



1920

A. BRUNOVSKÝ

A. BRUNOVSKÝ litográfiaja L



ALBIN BRUNOVSKY

SZLOVÁK GRAFIKUSMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA BUDAPESTEN

(1983 februárjában a budapesti Csehszlovák Kultúra helyiségében mutatkozott be az 1935-ben Zohorban született Albin Brunovsky szlovák grafikusművész, aki mint ex libris-művész is Európa legjobbjai közé tartozik. Könyvjegyeinek száma meghaladja a hatvanat. Ezek közül több szerepelt a VII. Malborki Biennálén és szép sorozatot láthattunk a budapesti kiállításon is, amelyet Dr. Ivan Panenka pozsonyi művészettörténész nyitott meg. A megnyitót a Csehszlovák Kultúra munkatársai által készített fordítás szerint közöljük.)

Rendkívül nehéz röviden jellemezni, megmagyarázni Albin Brunovsky főiskolai tanár eddigi munkásságát, rendkívüli eredményeit, annak az embernek művészi hitvallását, akinek művei, melyeknek ma itt csak egy részét tudjuk bemutatni, ma már a szlovák kultúra kincstárába tartoznak.

Képzőművészeti tevékenységének rendkívül széles a skálája; bár elsősorban könyvgrafikával foglalkozik, (pedagógusként is, mint a bratislavai Képzőművészeti Főiskola Alkalmazott művészetek tanszékének professzora — de elsősorban több mint száz hazai és külföldi író könyvének illusztrátoraként), emellett grafikákat, újévi üdvözlőkártyákat, ex libriseket, bélyeg- és bankjegyterveket, valamint diófa-tábla-festményeket alkot. Mindez nem a szétszórtság, az érdeklődés és az alkotóerők szétforgácsolásának jele, hanem a különleges tehetség és műveltség, a kimeríthetetlen témagazdagság, a kézműves ügyességével hatványozott

csodálatraméltó és fantasztikus ötletek sokasága, a művészi mondanivaló által hajtott ember példátlan munkabírása — a művészi tökély specifikus, eredeti kézjegye. Albin Brunovsky kortárs világunkban él és alkot. Első nagy grafikai közé tartozik a „Schliemann ásatása a Hisarlik-on”. Az archeológiai ásatások folyamán történő rétegek feltárásának motívuma nem véletlenül hasonlít a grafikai ábrázolás folyamán végbemenő emberi kapcsolatok feltárásához, lemeztelenítéséhez, a negatív jellembeli tulajdonságok kíméletlen ostromozásához, az elmúlás veszélyére figyelmeztető riasztó dobpergés hangjaihoz és a belső meggyőződésből fakadó önvallomáshoz . . .

Alapvető ihlető forrása: az élet és a természet, melyek Brunovsky értelmezésében az általunk többiekkel soha nem látható régiókba emelkednek, mivel csak nagyon kevés ember tudja tökéletesen körülírni és kifejezni érzéseit, álmait, elképzeléseit. Műveiben az absztrakció és a valóság a köztük feszülő ellentét ellenére természetes egységben vannak.

Néhány évvel ezelőtt kezdett el dolgozni a „Világ labirintusa” c. cikluson (ez a címet kapta az Albin Brunovsky érdemes művészt bemutató portréfilm is). Grafikai sejtetni engedik az örök emberi labirintusokból kivezető út keresésének szorongásait, a rossz és a gyűlölet elleni harcot, a háborús rémségeket, a háborús pusztítást, a nyomort, a halált és a szomorúságot . . . Micsoda ellentmondás: a teljes alkotói érettség éveiben az emberi értelemnek ilyen irányba is kell fordulni — ez azonban nemcsak napjainkban van így (hiszen a nagy Koménius 31 éves korában írta a Világ labirintusa és a szív paradicsoma c. művét . . .). Még egy jelképre szeretném felhívni a figyelmet — a Kert fogalmára. Az elsőt a „Kerti színházat” a Bella Italia ciklusból, majd a „Hölgy kalapban” ciklus kertjét a szülőföld élményei ihlették; a kert nem csupán egy kerítéssel határolt darabka föld, a kert Záhorie vidéke, és ha behunyjuk szemünket — a kert maga az élet, az álmok — a teljesült és megvalósulatlanul maradt álmok, az élet . . .

A lenyűgöző jelenetek, az extázis, vagy az édes megkönnyebbülés ellesett pillanatai, az erotika nemessége, a két különböző lény között oszcilláló feszültség végtelensége a mágikus erejű fenyveserdőkben — mindez mint egy színpadon vonul fel előttünk, provokál és egyúttal boldogsággal tölt el, — úgy ahogy a mesékben szokott véget érni a jó és a rossz harca — úgy, és ez Albin Brunovsky belső meggyőződése, a szerelem is győzedelmeskedik a gyűlölet felett.

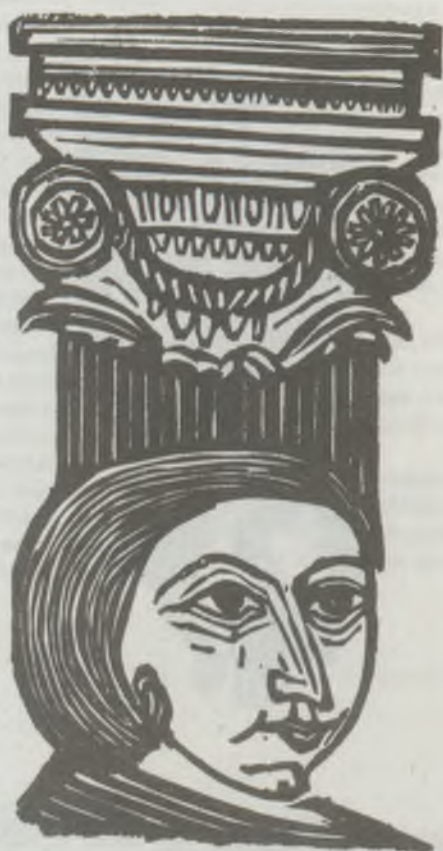
1968 óta (Albin Brunovsky első önálló bratislavi kiállításának éve) a művész és művei Európa és az új világ több mint 50 városában mutatkoztak be. Ma először nyílik lehetőségünk a magyar művészetkedvelőknek arra, hogy önálló kiállítás keretében ismerkedjenek meg Albin Brunovsky eddigi munkásságának egy részével. De ez a töredékes keresztmetszet is — annak ellenére, hogy viszonylag szerény számú képről van szó — biztosan értékes, ritka emlékeket hagy a látogatókban.



SZ. G. ICSETOVKIN linómetszete X3



STETTNER BÉLA linómetszete X3/2 (A KBK tagjainak eredetiben mellékelve)



PEREI ZOLTÁN fametszete X1

PINOCCHIO

A NAGYSZERŰ ÉS
FELEJTHETETLEN FABÁBU



Mindenekelőtt köszönetet mondok Semsey Andor barátomnak, aki lehetővé tette, hogy ezt a cikket a Kisgrafika számára megírjam. E rokonszenves folyóirat hasábjairól legszívélyesebb üdvözlétem eljut valamennyi magyar gyűjtőbarátomhoz, akikkel testvéri cserekapcsolatban állok, de mindazokhoz is, akikkel még nem volt alkalmam csere- és főleg baráti kapcsolatot kialakítanom.

Állítom, hogy ezeknek a rokonszenves lapocskáknak — az ex libriseknek — a gyűjtése során nemcsak cserekapcsolat terem, hanem elsősorban egy olyan kellemes és testvéri barátság, amely nem ismer ideológiai határokat.

Többször megkérdezték tőlem, hogyan támadt az az ötletem, hogy a Collodi néven ismert író, Carlo Lorenzini műve, a gyermekek részére íródott nevezetes „Pinocchio” megjelenésének százéves évfordulójára pályázatot hirdessek. Az ötlet, az igazat megvallva, nem egy darab fából támadt, mint a csodálatra méltó Gepetto esetében, hanem . . . egy papírlapból, amit ex librisnek neveznek. Évek óta ápolom ezt a szenvedélyt, gyűjtök, tanulmányozok, cserélek ex libriseket, rájuk vonatkozó anyagokat, híreket. Bizonyos csodálkozással vettem észre, hogy a múltban és mindenekelőtt a jelenben milyen kevés azoknak a könyvbarátoknak a száma, akik a nevezetes Pinocchio alakjával csináltatnak maguknak ex librist. Miért ilyen kevés a Pinocchio témájú ex libris? Talán félnek attól, hogy ez túlságosan gyerekesnek tűnne?

Az ex libriseken gyakran látjuk a híres lovag, Don Quijote alakját, látjuk Manzonit, Dantét, gasztronómiai témákat, állatokat stb. stb. . . . Pinocchiót nehéz találni. Aki szeret olvasni, szenvedélye nem máról-holnapra, egycsapásra született. Szellemünk nevelése kétségkívül már a kora gyermekkor olvasmányain keresztül elkezdődik. És éppen a gyermekkorban volt, hogy valamennyien olvastuk, vagy legalább a képek kedvéért átlapoztuk azt a híres, halhatatlan gyermekkönyvet, amelyet a világ minden részén lefordítottak és ismernek. Valamennyiünk emlékezetében kikristályosodott egy „saját” Pinocchio emléke és ezt féltően őrizzük a gyermekkor legdrágább emlékei között. Értékes harmatcseppek ezek az emlékek, amelyek legbensőbb énünkben sajátoság fényben csillognak.



ZBIGNIEW DOLATOWSKI

III. díjas fametszete X2

Azt hihetnénk, hogy Pinocchio meséje ma nem talál utat az új nemzedékhez, és a fantasztikus japán robotok, csillogó fényekkel és csodálatos kalandjaikkal válságba sodorták a nevezetes fabábut. Szerencsére nem egészen ez a helyzet, ezt bizonyították a pályázatra érkezett ex librisek szárai is. Valóban, a pályázaton 296 művész vett részt, több mint 400 művet küldve a világ minden részéből. A kivitelben alkalmazott technikák igen változatosak voltak. Ez a sorozat ismét bebizonyította ennek a kedves mesealaknak a vitalitását, mindenkor időszerű mondanivalóját. Emlékezünk, hogy a rokonszenves Pinocchio kalandjai végén igazságot nyer, annyi szerencsétlen esemény után megvalósul régi álma. Egy szép reggelen igazi kisfiúként ébred és a fabábut, aki ő volt, már mozdulatlanul, elhagyottan látja a széken, a rakoncátlan és szerfelett huncut múltat tanúsítva.

Valamennyi pályázatra érkezett mű ki volt állítva a Collodi-féle múzeum-palotában, amely ezenkívül befogadta a Pinocchio-ábrázolással kapcsolatos anyagot, az egész bibliográfiát, valamint a számtalan nyelven megjelent kiadásait annak a könyvnek, amely a Biblia után a legismertebb az egész világon.

Szeretnék végül emlékeztetni a könyv kiadástörténetére:

1881. július 7.-én jelent meg az első fejezet a „Giornale per Bambini” (Gyermekek újságja) hasábjain, Egy fabábu története címmel 1883. január 25.-én jelenik meg az utolsó folytatásrész.

Az első kiadói Alessandro e Felice Paggi voltak, akik 1883-ban jelentették meg a gyermekújságban megjelent összes folytatást „Egy fabábu története” címmel. Az első kiadást Mazzanti illusztrálta. A Paggi-testvérek örököse, Bemporad folytatta a kiadást és a további megjelenéseknél a kor legjelesebb illusztrátorait foglalkoztatta. A legnevezetesebbek közül megemlíthjük Chiostrit és Mussinot.

Írássomat azzal zárom, hogy valóban igaz, a Pinocchio-könyv olvasmány a gyerekek számára, 9 évestől a 90-ig!

Mario De Filippis (Arezzo)

(Olaszból fordította Semsey Ágnes)



VÉN ZOLTÁN I. díjas rézkarca C3

(A kiállítási katalógus felsorolja a pályázaton résztvevő művészek nevét, közöttük a magyar László Annát, Tóth Rózsát (az ő kétszínű linómetszete díszíti a katalógust), Trojan Mariant, Vén Zoltánt, Várkonyi Károlyt, Nagy László Lázárt, Nechánszky Józsefet, Moskál Tibort, Kamper Lajost stb., valamint több erdélyi művész-ismerősünket. A pályázat eredménye: 1. Vén Zoltán, 2. Alois Koutny (Csehszlovákia), 3. Zbigniew Dolatowski (Lengyelország), 4. Marta Stirbyte (Szovjetunió), valamint az olasz P.T.Consiglio, a japán Motoy Yanagida, a bolgár V.Minciev, valamint Karl Lützsch (NDK) nyertek díjakat. Szerk.)



SZÁSZ ENDRE EXLIBRISEIRŐL

Az erdélyi származású, 1926-ban Csíkszeredán született, egykori Bordi András-tanítványt sokáig csak nemes értelmű virtuózitással készült, az írók lelkiségével kongeniálisan egységbe forrt rajzairól, hidegtűiről, rézkarcairól, majd később egyre nagyobb elismerést kiváltó naptárillusztrációiból ismertük. Nyolc éves korától rajzolt, s egyetlen napot sem hagyott „vonal nélkül”. (Nulla dies sine linea — ahogyan latinul hangzana.) Közel 600 könyvet illusztrált a magyar és a világirodalom klasszikusaitól a ma élő nagyságokig. Híre és munkásságának volumenje szinte mértani hatványban növekedett. Az amerikai műkritika Dali és Picasso mellett értékelte, Sikereit azonban akkor fokozta a világhírnév, amikor a hollóházi gyár szakembereivel együttműködve — az évezredes porcelánhagyományokat továbbfejlesztve — egy olyan új eljárást sikerült kikísérleteznie, amellyel nemcsak az iparművészet, hanem a táblaképek és a murális alkotások vonalán is valami egészen újat tudott alkotni. *Klein László* műszaki vezetővel s a gyár kiemelt szakmunkásaival, nagyméretű, csiszolt, nem vetemedő, nem korrodáló, az idők viharait álló s színüket századokig megőrző monumentális, pannók építésére alkalmas porcelán lapokig jutottak el. Két legismertebb alkotása a győri színház és a Hilton Szálló belső terében felépült murális alkotások.

Már itt jelezniünk kell, hogy Szász Endre oeuvrejében a méretek sohasem játszottak különösebb szerepet, s nem jelentettek akadályokat. Éppoly lenyűgöző, térkitöltő, a felület minden parányi részét kiaknázó akrobatikus rajzkészséggel készítette *exlibriseit*, mint a több négyzetméteres falakat. A napokban került



kezembe Szász Endrének Gyárfás István részére készített két könyvjegye. Az egyik, — a férfi portrét ábrázoló — a vonalak legfinomabb átmeneteire épült, bizonyítva, hogy mesterünk már két évtizeddel előbb is (1965!) birtokában volt a vonallal való ábrázolás minden lehetőségének. Vonalhálózata rendkívül sűrű, a finoman festékezett részecskék világosan elkülönülnek, a vonalerek tompán csillogó fénye mindenütt érvényesül. A női fejet ábrázoló Gyárfás-exlibris elvontabb, szinte éterien finom arcéllal készült, harmonikus életet sugárzó befeleé néző szemekkel. Magányos vonalainak grációz lendülete és hajlékonysága lebilincselő. Egyetlen kemény, összefüggő, mélyebbre karcolt hidegtű-vonal leheletnyi pontossággal abroncsolja körül a profil minden kis hajlatát, azzal a biztonsággal, amit későbbi karcainál is megszodáltunk. Figyelemre méltó a szálaire szétbomló haj barokkos áradása. A profil elé helyezett növényi ornemens leveleinél a vonalak feketete folttá zsúfolódnak.

Nem kétséges: vesztesége a nagyhirű magyar exlibris-művészetnek, hogy Szász Endrétől oly kevés könyvjegyet ismerünk, pedig működésének magas szintje mindenkor egyet jelentett a magyar illusztráció fénykorával. Azt is meg kell jegyeznünk, hogy exlibriseinél a képi ábrázolás nem jelentett stílustörést, mert azonnal otthonosan érezte magát az exlibris fokozottan lehatárolt területén s ökonómikusan gazdálkodott a rendelkezésre álló térrel, mint egy kisplasztikát művelő vérbeli éremművész.

Szász Endre ezekben a hónapokban a porcelán Janus-arcát kutatja. Tárlatain, itthon és bárhol másutt a világon, sok-sok ezren gyönyörködnek porcelán táblaképeinek újszerűségében, ékszerfinomságú vázáinak, tányérjainak ornamentikájában vagy figurális alakzataiban. Azonban az pillanatig sem kétséges, hogy Szász figyelme bármikor is fordulna a kisgrafika felé: eredetit és értéket tudna alkotni.

Tóth Márta

Kolozsvári Grandpierre Emil



EX LIBRIS



PALOTNIBORIS

WÜRTZ ÁDÁM, BÁLVÁNYOS HUBA, CZINKE FERENC és ENGEL TEVAN ISTVÁN offset-nyomatai

**BARANYI
FERENC**



EX LIBRIS



MÁNDY IVÁN



AZ ELSŐ LÉPÉS: EX LIBRISEK AZ ÜNNEPI KÖNYVHÉTEN

A magyarországi protestáns könyvkiadók sátra a Kálvin-téren, Moldova György a Fehérvár Áruházban, „Irodalmi kávéház” a Vörösmarty cukrászdában — és még sokáig sorolhatnánk az idei könyvhét eseményeinek, „kínálatának” érdekesebb mozzanatait. Ezek között kell megemlítenünk azt a tényt, hogy a könyvhetek történetében először jelent meg szélesebb nyilvánosság előtt a könyvek szeretetéhez, megőrzéséhez kapcsolódó intim grafikai műfaj terméke, az ex libris. Miskolcon a József Attila városi könyvtárban, Budapesten pedig a Könyvértékesítő Vállalat új, Népköztársaság úti boltjában. Mindkét helyen árusították az ex librist, Miskolcon reprezentatív kiállításon is népszerűsítették.

Mindennek célja egyértelmű volt: a gyűjtők viszonylag szűkkörű tábora mellett a könyvvásárlók sokasága is megismerje, megkedvelje ezeket a műalkotásokat. Egy-egy ex librist ragasztva a kiválasztott könyvbe emlékeztetésebbé tegyék vásárlásaikat vagy így kölcsönözzenek sajátos hangulatot, ízt az ajánlólapra kerülő műveknek. Mindezt jól szolgálták Matkó Katalin — elsősorban gyermekeknek szóló lapjai —, Czinke Ferenc, Maracsó Gabriella, Perhács László, Szinte Gábor, Würtz Ádám, Engel Tevan István, Püspöky István, Bálványos Huba, Reich Károly különböző (munkáikkal a könyvhéten megjelenő) írók részére készült ex librisai.

Az irodalom és művészet e bensőséges hangulatú találkozásának, kézfogásának fórumát azonban mindenképp érdemes bővíteni. Elsősorban azzal, hogy az érdeklődők, az olvasók eredeti grafikai eljárással (famtetszet, linómetszet stb.) készült ex libriseket kapjanak kézhez. Igaz, a sokszorosításnak ez a módja valamivel növelné a kiadásokat, de a „haszon” sokkal nagyobb lenne. Eredeti műalkotásokkal ismerkedhetne a közönség, a sátrakban, könyvesboltokban megjelenhetnének a grafikusok is, hogy aláírásaikkal hitelessítsék a lapokat stb. Mindehhez természetesen bővíteni kellene a kínálat körét is. Elsősorban Ex libris Ünnepi Könyvhét feliratú metszetekkel, évfordulókra (pl. Weöres Sándor 70 éves) utaló alkalmi grafikákkal, irodalmi illusztrációkat tartalmazó bibliofil értékű mappákkal, képgrafikákkal, s természetesen Körünk kiadványaival. Mitagadás a Képző- és Iparművészek Szövetsége képgrafikai szakosztálya és a KBK elképzeléseiben a könyvhéten a grafikusok is kivonultak — külön sátorban dolgoztak, dedikáltak, préseiken vagy szitájukon a közönség szeme láttára nyomtattak — volna.

Mindennek közművelődési hasznosságáról bizonyára nem kell részletesen meditálnunk. Bízunk benne, hogy a könyvhét szervezői a jövőben jobban élni fognak ezzel a közösségi érdekű lehetőséggel. Az első lépés már megtörtént.

Arató Antal

Boldog újévet
és jó egészséget
Kiván

Reich Károly





BUÉK '83 – MAGYAR GRAFIKUSOK ÚJÉVI ÜDVÖZLETEI

1982 decemberének utolsó napjaiban a fenti címmel kiállítást rendezett a Fészek Művészkлуб és a KBK a Herman Lipót-teremben. Olyan időben nyílt meg a kiállítás, mikor a postakézbesítők országszerte degeszre tömött táskákban cipelték a címzettekhez a sablonos újévi képeslapok ezreit, melyeken pezsgős-üvegek, összecsendülő poharak, szerencsemalacok és patkók szerepelnek abból a célból, hogy megjelölésükkel a címzettnek szánt jókívánságoknak nagyobb nyomatékot adjanak.

Ilyen körülmények között szinte esztétikai oázisban érezhette magát a látogató, amint a Fészek nagymúltú körtermében a kiállításon körülnézett. A kortárs magyar művészek legutóbbi éveiben készült lapjai szerepeltek a tablókön, Stettner Béla grafikusművész gyűjteményéből. A tulajdonos személye meghatározta a kiállítás arculatát és minőségét is. Amint Stettner Béla e sorok írójának elmondta, csak olyan lapok szerepeltek ezen a kiállításon, melyekkel az alkotók egy-egy alkalommal őt megtisztelték. Ezek közül is csak azok a kisgrafikák kerültek kiállításra a Fészekben, melyeket Stettner Béla a hozzá beérkezett anyagból művészi szempontból jónak talált.

A kiállítás a nemrég elhunyt mesterek iránti tiszteletadással kezdődött. Diskay Lenke, Menyhárt József és Varga Nándor Lajos emlékét újévi lapjaiknak egy-egy tablója idézte fel ez alkalomra. Sajátos értéket jelentett itt a Csohány Kálmán nevét viselő tábla, melyen a művész eredeti tollrajzait láthattuk. Az alkotóereje teljében eltávozott, nagy grafikusunk nemes bőkezűséggel ezekkel a parányi művekkel köszöntötte karácsonytájt a hozzá közelállókát, barátait.

Boldog
üzentendőt
kíván az
egén csodálatos
narratival

Kálmán



CSOHÁNY KÁLMÁN rajza P1

Kortárs-művészeink közül egy-egy teljes tablón összegyűjtött „retrospektív” anyaggal szerepelt Banga Ferenc, Fery Antal, Gácsy Mihály, Kékesi László, Kopasz Márta, Reich Károly, Vagyóczky Károly és Vén Zoltán. Perei Zoltán tablóján a jászberényi könyvtár jászszági ételrecept-kiadványához metszett lapjai szerepeltek, így ez az anyag egyetlen esztendő újévi termését képviselte.

Kisebb számú lappal, vagy legalább egy-egy alkotásukkal szerepeltek az itt felsorolt művészek: Bognár Zoltán, Imre Lajos, Kamper Lajos, Lóránt János, Nagy László Lázár, Nagy Zoltán, Raszler Károly, Rátkai György, Rékassy Csaba, Rozanits Tibor és Varsányi Pál.

Ez utóbbi művészek anyagát a kiállítást rendező Semsey Andor és Arató Antal a stílusjegyek alapján úgy válogatta össze, hogy egy-egy tablón két-három alkotó újévi lapjai szerepeltek.

A sok értéket bemutató kiállításról a megnyitás napján a Televízió Híradója sok képpel emlékezett meg. Később a kiállítási anyagot – Stettner Béla alkotásainak egy tablójával kiegészítve – Szombathely két kulturális intézményében is bemutatták.

A tekintélyes vendégforgalmat lebonyolító Fészek Művészklub alkalmasabb időpontot nem is találhatott volna erre a csoportos ízlésnevelésre. A karácsonyi és újévi képeslapok árveje idején ez a kis kiállítás a szerény, de biztos védőgát szerepét is betöltötte.

Dr. Soós Imre



VÉN ZOLTÁN rézkarca C3



EXLIBRIS • 01 BORDS ÉDIT

Ex libris



EGY KIÁLLÍTÁS MARGÓJÁRA

A gyönyörködésen túl a gyönyörködtetés vágya is a felszínre tör, amikor „borítékoljuk”, mappákba, dobozokba rendezzük mi gyűjtők az ex libriseket, kisgrafikákat. Talán szinte az alkotás öröméhez hasonlatos az az érzés, amellyel a szépség szerény megszállottjai felmutatni igyekeznek azt a művészi gazdagságot, emberformáló erőt, amely a kisgrafikákból sugárzik.

Az ünnepi könyvhét igazán jó alkalmat adott arra, hogy a mindössze két éve gyűjtött, féltve őrzött, gyarapított ex libris gyűjteményem egy részét csodálkozó — elismerő diákszemek elé tárjam.

A veszprémi Középfokú Oktatási és Nevelési Központ impozáns könyvtárában „*Irók, költők — irodalmi hősök*” címmel nyílt meg az ex libris és kisgrafikai kiállítás. Az anyag „zsűrízésében”, válogatásában, a tematikus kiállítás rendezésében közreműködtek a Közlekedésgépészeti Szakközépiskola irodalmi önképzőköreinek tagjai. A kiállítás egy másik „aktuális” része az a 12 tablóból álló sorozat volt, amelyet körünk tagjai néhány éve már ismernek („Könyv a kisgrafikában”).

A kölcsönzött vándorkiállítás a könyv fejlődését reprezentálta és szinte kronológiai sorrendben mutatta be a könyvnyomtatás fejlődéstörténetét, a nagy nemzeti és külföldi, városi és megyei könyvtárak ex libriseit — különféle technikájú változatokban. A kiállítás látogatói: diákok és tanárok, szülők és vendégek azt is figyelemmel kísérelhették, hogy milyen szerepet tölt be a könyv, az olvasás az ember életében a „bölcsőtől a sírig”.



**ARANY JÁNOS
EMLEKEZETÉRE BOROS EDIT**



Az ugyancsak 12 tablóból álló önálló kiállítás anyagában az ex librisek jelképtárából azokat a könyvjegyeket emeltük ki, amelyek tematikusan is kapcsolódnak a középiskolai irodalmi-művészeti tananyaghoz. „Irodalmi arcképcsarnok”, „Emlékeztető ars poeticák”, „Művészeti arcképcsarnok”, „Íróportrék”, „Életképek”... már a tablócímek is arról tanuskodnak, hogy nem egy-egy irodalmi téma pusztá illusztrálását az utóbbi évek egyre gazdagodó kisgrafikai ágának, a portrénak. Perei Zoltán Képes esztétikai kislexikonjának 92 kisméretű portréja közül mindössze egy tucatnyi került tablóra, de az arcképek meghökkenítő jellegzetességéből, lenyűgöző közvetlenségéből teljességgel következtethettünk a művész páratlan képzelőerejére, eredeti formagazdagságára. M. Kiss József sajátos egyéni hangú, foltokban szerkesztett portréi közül legnagyobb érdeklődést a költő születésének centenáriuma tisztelegő Juhász Gyula — és a kiállítást rendező gyűjtő nevére készült Csehov-ex libris váltott ki. A Villon, Shakespeare, Juhász Gyula-illusztrációk közül ihletettségükkel kiemelkedtek a szegedi grafikus-tanár László Anna rézkarcai. Kékesi László és Várkonyi Károly metszetei Fekete István állattörténeteit idézték. Makkai Piroska írók, költők nevére készített könyvjegyein a portrét az illusztrációval tömör, egységes benyomást keltő kompozícióvá sűrítte. Az „Irodalmi hősök” tábláján az erdélyi művészek (Bardócz Lajos, Cseh Gusztáv, Imets L.) patinás rézkarcai és fametszetei a legemlékezetesebbek.

A hagyományteremtő céllal megrendezett kiállítás jól szolgálta az ismeretterjesztés és művészi élményszerzés kettős szerepét: intellektuális és esztétikai szempontból is kivételes hatást gyakorolt tanítványaimra. Remélhetjük, hogy közülük néhányan majd aktív részesei is lehetnek a művészek és gyűjtők kapcsolatából származó színvonalas alkotásoknak.

Dr. Boros Edit

(Itt jegyezzük meg, hogy a kiállítás „Könyv a kisgrafikában” c. része 1983 augusztusában az Érdi Városi Könyvtárban is bemutatásra kerül „A könyv múltja és jelene” címmel. Szerk.)



SOS ZSIGMOND fametszete X6

A 44. oldalon STETTNER BÉLA linómetszete X3 és szitanyomata S/2



PEREI ZOLTÁN fametszete X1

KOPASZ MÁRTA és GÁCSI MIHÁLY linómetszete X3





A GENERALART EXLIBRIS-KIÁLLÍTÁSÁRÓL

Az ex librisnek adott otthont 1983 tavaszán, másfél hónapon át, a Népköztársaság útja 8. szám alatti egykori autósalon reprezentatív helyisége. A Művészeti Alap Szervező és Közvetítő Irodája, rövidebb nevén a GENERALART rendezett itt kiállítást az ex libris népszerűsítése érdekében. A kiállítás anyagát a rendezők kétféle forrásból merítették. A jelenkori magyar exlibris-művészet legkiválóbb képviselőinek munkásságára egy egy tablón kiállított műveik hívták fel a látogató figyelmét. Ezek a lapok egy-egy gyűjtő nevét viselik, így az alkotások szinte kedvet csináltak a gyűjtéshez. Ez az anyag dr. Semsey Andor áldozatkészségét dicséri, aki saját gyűjteményének becses darabjait kölcsönözte a nemes cél érdekében a kiállításra. A másik részt azok a kisgrafikai lapok, exlibris tervek tették ki, melyet az Alap művésztagei korábbi felkérés alapján erre az alkalomra készítettek. Ezeknek a műveknek nem titkolt célja volt, hogy amennyiben azok valamelyike megnyeri egy-egy látogató tetszését, abból nyomban ex librist készíttethessen magának.

A GENERALART ott kézbeadott írásbeli tájékoztatója szerint a megrendelt ex libriseket hétféle papírból választható anyagra, általában egyszín nyomással, offset-eljárással, két hónapos határidővel készítik el. A tájékoztató az ex librisek eladási árát is közli. Eszerint a legolcsóbb papíron készült lapok ára 50 darabig darabonként 33,40 Ft. Így a gyűjtőknél szokásos 1000 db-os sorozat nyomtatása 2.400 Ft-ba kerülne. A legdrágább, öntapadós papíron készült ex librisek ezer darabjéért 3.600 Ft-ot kell annak a gyűjtőnek fizetni, aki — a rendezők dícsérendő szándéka szerint — könyveibe ragasztva kívánja ezeket felhasználni. Bizony, elég magasak ezek az árak, melyek ellenében a tulajdonos „csak” offset lapot mondhat a magáénak. A Bartók Béla úti nyomdában a bevitt dúcokról még a fa- vagy linómetszetek is olcsóbban készülnek. A kezdeményezés mindenképpen elismerést érdemel s a vonzó, szép kiállítás megérdemelt sikert aratott, azt sokezer budapesti, vidéki, külföldi érdeklődő tekintette meg. Talán nem túlzás annak megállapítása, hogy ez volt eddig hazánkban a legtöbb nézőt befogadó exlibris-kiállítás. Az ex libris ügyéért lelkesedő gyűjtők a kiállítás távolabbi visszhangjára is kíváncsiak, ezért a következő számban szívesen olvasnának a nagy kezdeményezés rendezője, a GENERALART tapasztalatairól és elért eredményeiről is.

Dr. Soós Imre



GYŰJTŐK FÓRUMA



A 75 ESZTENDŐS FERY ANTALT KÖSZÖNTÖTTÜK

Az idei júniusi szérdára a budapesti KBK tagjai nagyon készülődtek. Többször „összedugtuk a fejünket” és arról tanakodtunk, hogy közkedvelt elnökünk nevezetes születésnapját méltóan miként ünnepeljük meg? Záporoztak az ötletek, mindenki emlékezetes és nem szokványos kivitelezésre gondolt. Tény az, hogy már ez a tervezgetés is összekovácsoló és szép érzés volt.

Néhány nap elmúltával mindenről döntöttünk, majd elosztottuk a kisebb-nagyobb feladatokat is.

Végre június 2-át írtak! Mi aznap telefonon még mindent pontosítottunk, s délután ünneplőbe vágtuk magunkat.

A Fészek Klub kerthelyiségének teraszán gyűlt össze a tarka gratuláló sereg.

Dr. Vida Klára KBK titkár kötetlen stílusban és kedves szavakkal — a KBK vezetősége, tagsága és a megjelentek nevében — köszöntötte a 75 esztendő Fery Antalt. Majd egy formás vándor-, illetve túristabotot nyújtott át az ünnepeltnek. (Ugye ez ajándék szimbólumát nem kell magyarázni?) A csinos boton pedig eredeti vékony fém ex librisek ékeskedtek. Természetesen valamennyi más kivitelezéssel és azon személyek neveivel, akik ilyen maradandó módon is gratulálni akartak.

Ezután magam egy vadvirág koszorút helyeztem Rex Antonius nyakára, ami az ő mosolygós arcát szépen keretezte. Majd taps, sok gratuláció, fényképezés és koccintgatás következett.



A mi aranyos Tóni bácsink (ezt itt vajon szabad így írni?) az egész ünneplést – a tőle megszokott – szerény, kedvesen bölcs és szellemes stílusban fogadta. Láthatóan boldog volt – a vele megjelent – Valéria asszony is, akit egy legideálisabb művész feleségnek ismertünk meg.

Talán az olvasó számára furcsának tűnik, hogy – ilyen jeles alkalommal – nem méltatást közlünk.

De ki ne ismerné hazánkban is külföldön Fery Antal – számos témakört felölelő – gyönyörű fametszeteit? Hiszen mögötte van már több évtizedes sikeres művészi kisgrafikai munkássága, amelyről sokat olvashattunk. És az ünnepeltet példás, segítőkész emberi tartása, közvetlensége és töretlen humora már régen igen népszerűvé tette.

Ki ne emlékezne a születésnap kisgrafikáin megjelent egyéni rigmusaira, amelyeket most szívesen idézek is:

„Hatvan éves lettem én . . .
Ifjúságom kezdetén”.

És 10 év múlva:

„Mindig a sor végén álltam,
Könyökömet nem használtam.
Nézzétek el egyszer nekem,
Ha egy kicsit 70-kedem.

A 75.-ik születésnapra nem született rigmus, de mi azt reméljük, hogy Rex Antonius a 80-ig születésnapján újabb sajátos versikével lep meg bennünket!

Azt is reméljük, hogy 5 év múlva a túristabot emblémáinak gyarapítása mellett Fery Antal elnökünket már joggal a magyar kisgrafika művészet „Nagy Öregjeként” köszönhetjük. Úgy legyen! Szászné Mara



FERY ANTAL fametszete X1





KAROL IZAKOVIČ JUBILEUMA

Nyolcvan éve 1903 május 21-én — született Budapesten Karol Izakovič, az ismert szlovák ex libris gyűjtő. Megalakulásától, 1967-től titkára a szlovák ex libris gyűjtők körének, a Krúžok slovenských exlibris tor a bibliofilov na Slovenskunak, s egyéni kapcsolatain túl ebben a szerepben is sokat tett a magyar-szlovák gyűjtői kapcsolatok eredményessé tétele érdekében.

Akkor, amikor megemlékezünk erről a jeles jubileumról és sokunk előtt ismerős, kedves személyiségéről, a kisgrafikai tevékenysége mellett szót kell ejtenünk egész életútjáról is, hiszen abban gyökerezik valahogy mindaz, ami e területen is kiemelkedő munkásságra ösztökélte. Bár kereskedelmi iskolát végzett, az irodalommal már korán eljegyezte magát. 1926-tól 1945-ig a bratislavai városi takarékpénztár alkalmazottja, ám szabad idejében ír, sorra jelenteti meg műfordításait, elsősorban az orosz klasszikus, majd később a szovjet irodalom köréből. Összesen több mint hetven prózai művet, színművet fordított le, köztük jónéhány magyar drámát is. Mindemellett a harmincas években tevékenyen részt vett a Szlovák bibliofil társaság életében, a társaság kiadványainak szerkesztésében. A felszabadulás után néhány évig a Matica slovenská pénztárosa, majd fontos kulturális beosztásokat kap: a kassai rádió titkára. 1954-től nyugdíjbavonulásáig, 1963-ig a Szlovák Irodalmi Alap első igazgatója.

Az irodalom és könyv szeretete párosul tehát nála a könyvtől elválaszthatatlan ex libris megbecsülésével. S mint ahogy egész életműve, műfordítói munkássága arra irányult, hogy egy nagyobb közösség érdekeit szolgálja, ez a cél szentesítette gyűjtői tevékenységét is. Évtizedek munkája során a világ összes tájáról gyűjtött, mintegy 25 000 kisgrafikáját fokozatosan adja át a Szlovák Nemzeti Könyvtárnak. Karol Izakovič tehát a gyűjtői munka legnemesebb eredményét mutathatja fel: a legsajátabb, „hétköznapi” örömeiket szerző tevékenysége mellett egyszersmind a nemzeti, de nyugodtan mondhatjuk, az egyetemes kultúra érdekeit is tudni szolgálni. Irodalmi munkássága mellett természetesen ezt szolgálja a szlovák kisgrafikai életben végzett egyéb sokoldalú tevékenysége is: szakirodalmi, kiállításszervező munkássága, s nem utolsósorban a szlovák grafikusok körében végzett szervező munkája, aminek eredményeként — számos nemzetközi elismerést is aratva — egyre több kiváló alkotóművész fordul szeretettel e kevésbé ismert és népszerű műfaj felé.

E tiszteletreméltó jubileum alkalmával Karol Izakovicnak további jó egészséget és szerzteágazó, fontos munkájában sok örömet, sikert kívánunk!

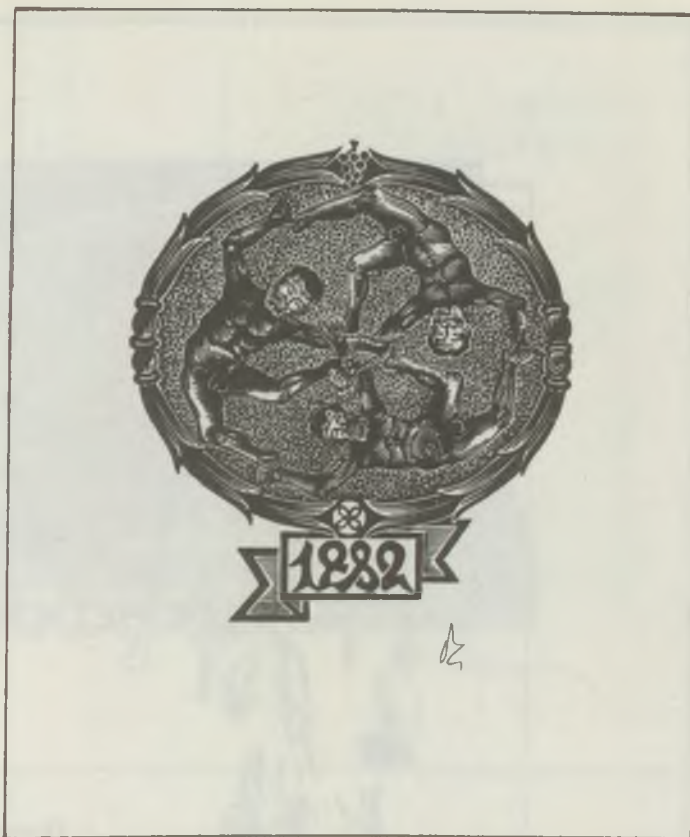
A. A



VÁZLATRAJZ BARDÓCZ LAJOS GRAFIKAI ARCÉLÉHEZ

Bár a középnemzedékhez tartozik (1936. október 24-én született az erdélyi Szászsebesen), kisgrafikai alkotásai csak a legutóbbi években tűntek fel a nemzetközi csereforgalomban. Igaz, hogy egycsapásra meg is hódították az értő műbarátokat. Mert a bukaresti „Nicolae Grigorescu” Képzőművészeti Főiskolán Kazár László és Molnár József tanítványaként 1960-ban diplomázott Bardócz Lajos ex libris-alkotóként teljes fegyverzetben jelentkezett. Persze a könyvkiadástól és a folyóiratszerkesztéstől (N. B. előbb az Irodalmi és Művészeti Könyvkiadó, majd az igényes, külföldnek szánt *Roumanie d'Aujourd'hui* című referansz-folyóirat művészeti szerkesztője), könnyű volt átkapcsolni a könyvjegyművészetre is. De szabadgrafikáival elért bel- és külföldi sikerei (Dortmund, Helsinki, Philadelphia, Ljubljana) is említést érdemelnek. Szűkebb hazájában (Kolozsvárott él, az ottani képzőművészeti szakközépiskola rajztanára) a leggyakrabban kiállító, a legtöbbet foglalkoztatott művészek közé tartozik. Legutóbbi — a Shakespeare — szimpozion alkalmából rendezett — kiállításon rézkarc — illusztrációival osztatlan és megérdemelt szakmai és közönségikert aratott.

Művészetét virtuóz — de soha sem hivalkodó — rajztudás, mély gondolatiság, s ebből eredő humanizmus jellemzi. Alkatilag kerüli az olcsó, látványos megoldásokat, tudatosan rendeli alá a formát a tartalomnak, művészi-eszmei közlendőjének. Illusztrátorként (ld. a Ljubljánában is kiállított Ady, vagy az új Shakespeare-sorozatát), egyéni hangú grafikai értelmezésével, a mű hangulati kivetítésével, mintegy társszerzőként lép fel. Amióta Bardócz a kisgrafika művelői közé sorolható, könyvjegyei (Dr. Popescu, Sütő András, Kántor Lajos, Lippóczy Miklós, Gábor Csilla, Ilyés István stb.) máris feltűnést keltettek az értő gyűjtők körében, elsősorban spontánul ható, az öncélú dekorativitást ugyancsak nélkülöző formai-tartalmi megoldásai révén. Az illusztrációként itt közreadott rézkarc — úgy véljük — jól szolgálja a fenti állítás igazolását. Bízunk benne — ismerve nyughatatlan, megújulni mindig kész művészi alkatát —, hogy Bardócz Lajos sok örömben fogja még részesíteni a kisgrafika-gyűjtők egyre népesebb táborát. *Ilyés István Kolozsvár*



EGY ÜDVÖZLŐLAP MARGÓJÁRA

Vecserka Zsolt grafikusművészünk 1981. évi alkotásai között szerepel az itt reprodukált üdvözlőlap. A téma „előélete” a régi Kolozsvárhoz fűződik és ennek okán számot tarthat olvasóink érdeklődésére. A kompozíció ötletadója egy kőbe vésett dombormű, amelynek alkotója ismeretlen, de az olasz koszorúval övezett együttes reneszánsz mestert enged sejtetni. Reprodukcióját először a „Clujul istorico-artistic” (Történelmi-művészeti Kolozsvár) című albumban pillantottam meg és amint mondani szokták, „meglátni és megszeretni egy pillanat műve volt”. A három férfialak szertartásos táncá Bacchus-áhitatot sugall, szépsége pedig az emberi test arányos idomaiban és ezek harmónikus összefonódásában rejlik. Az albumot elküldtem Vecserka Zsolt-nak azzal a kéréssel, hogy a reprodukció ihletében alkosson egy újévi lapot, amit ő szívesen, sőt lelkesen meg is tett. (Az eredeti fametszet kétszínű, azonban technikai okokból fekete-fehérben tudjuk közölni. Szerk.) Végül rábukkantam az eredeti domborműre is, amelynek átmérője kb. 30 cm, és az Erdélyi Történelmi Múzeumban egy kapu kőgerendáját díszíti. Előtte és utána a kőgerendába latin jelmondat van bevésve: „Commorandi natura diversorium nobis, non habitandi dedit. Anno Salutis 1571”. (A természet azért adja a szórakozóhelyeket, hogy ott mulassunk, nem pedig azért, hogy ott lakjunk. Az Üdv. 1571-ik évében.) A kapu Kolozsvár legrégibb fogadóháza volt, amely a mai Szabadság-téren, az Ursus söröző helyén állott. A XIX. századig mint vendégfogadó működött. Mikor lebontották, a kövek Pákei Lajos építész-mérnök, szenvedélyes régiséggyűjtő birtokába kerültek. Később Pákei gyűjteményét az Erdélyi Múzeumnak adományozta, ahol a kaput 1906-ban újra felépítették. Most pedig a medálion üdvözlőlap formájában elviszi „kincses Kolozsvár”-e kis kincsét számos kisgrafikabarát gyűjteményébe.

Abrahám László (Kolozsvár)



BANGA FERENC meghívója P1



VÁRKONYI KÁROLY fametszete X2

H Í R E K

EX LIBRIS KIÁLLÍTÁS ATHÉNENBEN. Egy görög nyelvű gazdagon illusztrált katalógus adott hírt az első, 1982. év november-decemberében megrendezett görögországi kiállításról. Rendezője, Manosz Papadakisz, Kolozsvárott biológus-kutatásai során ismerkedett meg Gábor Dénes barátunkkal, aki őt is „megfertőzte” az ex librisrel. A katalógus 145 műről ad számot (sajnos, legtöbbször nagyon hibás névírással, aminek az a magyarázata, hogy a rendező katonai szolgálata miatt nem tudta a korrektúra munkáját elvégezni). Szép számmal van Magyarország és a kolozsvári tartózkodás emlékeként Erdély képviselve. A magyar művészek közül Nagy Zoltán, Gsiby Mihály, Tempinszky István és az Amerikában élő Petry Béle szerepelnek az illusztrációk között. Kívánjuk, hogy ez a kiállítás a jövőben folytatásra is találjon!

★ ★ ★

KNIZNÉ ZNACKY SOVIETSKÉHO SEVERU, (Könyvjegyek a szovjet Északról) címmel rendezett újabb szovjet kiállítást (sorrendben a tizenhetediket!) 1982. július-augusztusában a pozsonyi Csehszlovák-Szovjet Baráti Társaság Házában Karel Izakovic. Északi tájak, sarkvidéki emberek és állatok, tarka változatossággal jelennek meg a kiállított 327 exlibrisen, 46 szovjet művész alkotásán, amelyek közül a szép kiállítási katalógus 47-et reprodukál. Az 52 oldalas katalógus tartalmazza többek között a rendező és Jakov Bejlinson írásait.

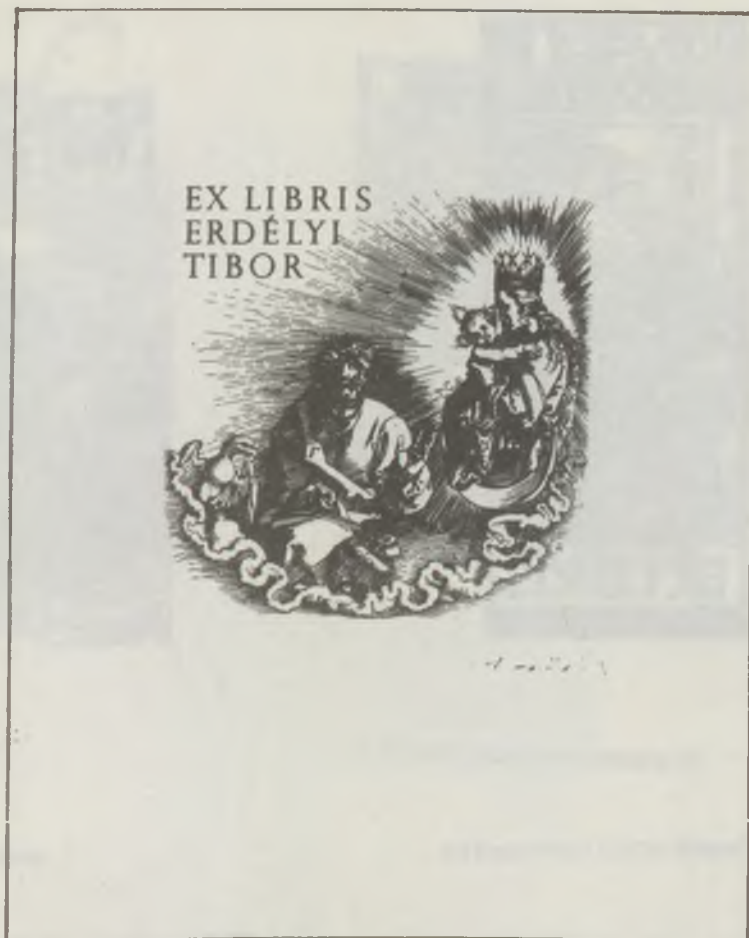


SCHUBERT PÉTER rajzai P1

Georges L. Nógrády, M. D., azaz Dr. Nógrády György, a kanadai Montréalban működő mikrobiológus az Élet és Tudomány egy írásából értesült a Mezőgazdasági Múzeum szőlős-boros ex libris kiállításáról. Elküldte a saját elgondolásait képviselő és itt bemutatott két ex librist, amelyeket vázlatai alapján Schubert Péter szekszárdi grafikusművész rajzolt meg. A könyvjegyek témájuknál fogva nem illenek a Múzeum gyűjteményébe, de érdekességük miatt közreadjuk pár szó magyarázattal. Az első egy kanadai szervezésű Húsvét-szigeti orvosi expedíció emléke, amelyen Nógrády doktor mint mikrobiológus vett részt. Az ott látottak és az irodalom tanulmányozása mély nyomokat hagytak és a ma is részben megfejtett ún. rongo-rongo képlírás egy írásszimbólumát választotta könyvtára ex librisének témájául. A jel megfejtése: „Két szándék is van a fejében”, ami a tudós kutató szerint önbírálat is, mert” . . . javamra vagy hátrányomra, barátaim szerint sok minden érdekel.” A másik ex libris Plózer István kiváló barlang-búvárnak állít emléket, aki 1977-ben a Hévíz-tóban merülés közben lelte halálát egy társával együtt. Nógrády doktor, aki sokáig maga is aktívan folytatta a scuba-búvárkodást, búvárkönyvtárát a Magyar Karszt és Barlangkutató Társaságnak adományozta, a bemutatott ex librisrel megjelölve. Az 1981. évi Nemzetközi Barlangkutató Ulás (Bowling Green, KY, USA) alkalmával a megrendezett kiállításon mint egyetlen könyvjegy, ez az érdekes dokumentum is bemutatásra került. Ime, milyen távoli revelációra vezetett egy budapesti ex libris-kiállítás . . .

S. A.

MAI MAGYAR GRAFIKA ÉS RAJZMŰVÉSZET címmel a Magyar Nemzeti Galéria termeiben rendezte meg (immár hagyományossá vált, és az első ilyen jellegű Galériai seregszemle 15. évfordulóján) ez év július-augusztusában kiállítását a Képzőművészek Szövetség Képgrafikai Szakosztálya. Sajnos sok általunk ismert és becsült művész nem vett részt a tárlaton és ezért, valamint a főleg pályakezdő grafikusok kísérleteinek éretlensége, egyesek „divatos” és „fotografikus” alkotása összehasonlíthatatlanul kevesebb sikert arattak mint az előző tárlatokon az már megszokott volt.



Nehéz szívvel tudatjuk, hogy Erdélyi Tibor tagtársunk 1983. május 10-én Sopronban örökre lehunyta szemét. Személyében nagykulturájú, áldozatkész és önzetlen jóbarátot veszítettünk el. 1904. április 10-én született Fehértemplomban, ebben a magyarok, németek és szerbek által lakott bánáti városban, ahonnan a szülőföld iránti szeretetet hozta magával és ehhez társult új lakóhelyéhez, a leghűségesebb városhoz való ragaszkodása. Akik levelein vagy a személyes találkozásokon keresztül őt megismerhették, tanúságot tehetnek az ő hazáját, családját, barátait szerető nemes egyéniségéről. Bármilyen elintézni való volt Sopronban, hozzá bizalommal fordulhattunk, nem kímélva önmagát, szívesen eljárt ügyes-bajos dolgaink érdekében. Szerette a művészetet és a művészek is szerették őt. Grafikusművészeink Nestora, Sterbenz Károly, régi jó barátja is elismeréssel szólt műértéséről, de Anatolij Kalasnyikov szovjet művész is szeretettel emlékezett a vele való soproni találkozásra. Erdélyi Tibor különösképpen a soproni vonatkozású kisgrafikák iránt érdeklődött és amióta az utóbbi években a járás nehezére esett, fő öröme szép gyűjteményének rendezgetése, a változatos témájú lapokban való gyönyörködés volt. Egyik utolsó levelében küldte el a számára Nagy Zoltán által Dürer után metszett ex librisét. Nem búcsúzásnak szánta, de a sors úgy hozta magával, hogy drága barátunktól ezzel búcsúzunk.

Nem felejtünk el Téged!



ÜRMÖS PÉTER linómetszete X3

IMRE LAJOS fametszete X2

A Pápai Városi Tanács VB Művelődési Osztálya és a Jókai Könyvtár rendezésében Ürmös Péter (született 1956. Pápán) állította ki grafikáit a könyvtárban, rézkarcokat, linómetszeteket és kőrajzokat. Apai nagypapjának, Ürmös Péter festő- és grafikusművésznek (1879–1925) emlékének áldoz az unoka, amikor az ő műveiből is bemutat több művet. A kiállítást Alagi Gusztáv közművelődési felügyelő nyitotta meg 1983. július 20-án.

★ ★ ★

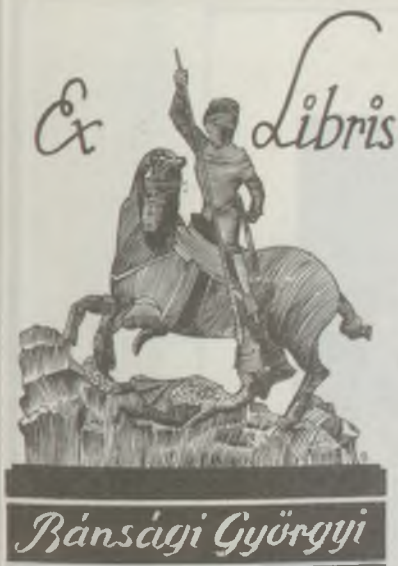
Imre Lajos grafikusművész metszeteit a Ráday Könyvtár (Budapest) mutatta be 1983. április 29-én. A megnyitót Dr. Koczogh Ákos mondta. A kiállított művek erős visszhangot kaptak Erdély múltja és emlékei.

★ ★ ★

A kecskeméti Erdei Ferenc Művelődési Központ 1983. március 18-ára M. Kiss József grafikusművész műveinek bemutatására hívta a műbarátokat. A kiállítást Balanyi Károly grafikusművész nyitotta meg.

★ ★ ★

Meskó Anna és Póka György grafikus-házaspár kiállítását a gyulai 622. sz. Ipari Szakmunkásképző Intézet galériájában 1983. március 29-én nyitotta meg Dénesné Zvolenszki Margit igazgató.



BÁNSÁGI ANDRÁS rajza P1



KÉKESI LÁSZLÓ linómetszete X3

Pécs a kisgrafikai kiállítások rendezésében, Kovács József helyi KBK titkár búzgólkodása következtében élen jár. A POTE kiskaléria-sorozatban az orvosi egyetem aulájában 1983. március 1-től április 4-ig Kopasz Márta grafikáit, április 5-től május 2-ig Bordás Ferenc, szeptember 5-től M. Kiss József műveit állították ki. A BÉV könyvtárban 1983 március 1-én Takács Dezső mutatta be grafikáit Pandúr József docens megnyitójával és színvonalas kultúrműsorral, május 3-án pedig Bánsági András művei kerültek a közönség elé. Ez alkalommal Dr. Orbán György, a Képző- és Iparművészek Dél-dunántúli Szövetségének titkára mondott megnyitót és Pollák Mihály mondott verseket.

★ ★ ★

A Szegedi Orvostudományi Egyetem klubhelyiségében Bakacsi Lajos és Harmath Klára festőművész tanárok, valamint Major István és Tóbiás Klára tűzzománc iparművészek, valamennyien KBK tagok mutatták be munkáikat.

★ ★ ★

Kékesi László grafikusművész ex libriseiből és bélyegterveiből Egerben, a Megyei Könyvtárban volt kiállítás 1983. április 7-től május 31-ig.

★ ★ ★

Vertel József grafikusművész 1983 augusztusában Nagymaroson, az ottani Művelődési Házban mutatta be bélyegterveit, bélyegeit és kisgrafikáit.



SZILÁGYI IMRE
linó metszete X3

1983 májusában Szilágyi Imre kis- és nagy grafikáit mutatta be a debreceni Ybl Miklós Építőipari Főiskola közművelődési csoportja. A kiállítást megnyitotta és a művészt bemutatta Lenkey István. Ugyanő rendezett a hajdúhadházi Földi János könyvtárban Könyv és irodalom címmel kiállítást saját gyűjteményéből.

A Hajdúszoboszlón 1983 május 10–13 között megtartott XIX. Rozsnyay Mátyás emlékverseny, a Magyar Gyógyszerészeti Társaság rendezvénye kiegészítő része volt a Lenkey István gyűjteményéből rendezett gyógyszerész és orvosi ex libris-kiállítás, amely 15 tablón 150 lapot mutatott be. Ehelyütt említjük, hogy az 1981. április 9-én Debrecenben rendezett Rozsnyay Mátyás-émlékversenyen Márkus Istvánné előadása hangzott el Orvosi és gyógyszerészeti ex librisek címmel. Az előadást a Debrecenben megjelenő Múzeumi Kurir 39. füzet (IV. kötet, 9. szám) leközölte 1982-ben, 16 exlibris reprodukálásával.

Hírt kaptunk a Hevesi Szemle kisgrafika-pályázatának eredményéről is. A zsűri Németh Lajos grafikáit értékelte az első díjra érdemesnek. Stettner Béla nyerte el a második, Troján Marian József a harmadik és a zentai Andruskó Károly a negyedik díjat, amelyek összege 4, 3, 2 és egyezer forint volt.

HEGEDŰ



PEREI ZOLTÁN fametszete X1

JUBILEUMI ELŐKÉSZÜLETEK

Jövő esztendőben, 1984 áprilisában lesz Körünk megalakulásának 25. évfordulója. A jubileumi előkészületek a tervezés szintjén máris folynak. Tagságunk további javaslatait és aktív közreműködésüket várva a következőket tervezzük:

1. A Kisgrafika 1984. 1/2. (összevont) száma jubileumi emlékszám lesz.
2. A Kör negyedszázados életében közreműködő művészek már korábban elkészült legjobb lapjaiból mappát jelentetünk meg oly módon, hogy a dúcokat a gyűjtőktől, tulajdonosoktól kérjük be.
3. Hasonló módon összegyűjtjük az elhunyt tagjaink részére készült emléklapokat, s azokat kisebb kiadványban jelentetjük meg.
4. 1984 áprilisában a FÉSZEK-ben reprezentatív kiállítást rendezünk és ekkor rendezzük meg — külföldiek meghívásával — a XI. Országos találkozót, ahol sor kerül a jubileumi ünnepségekre.

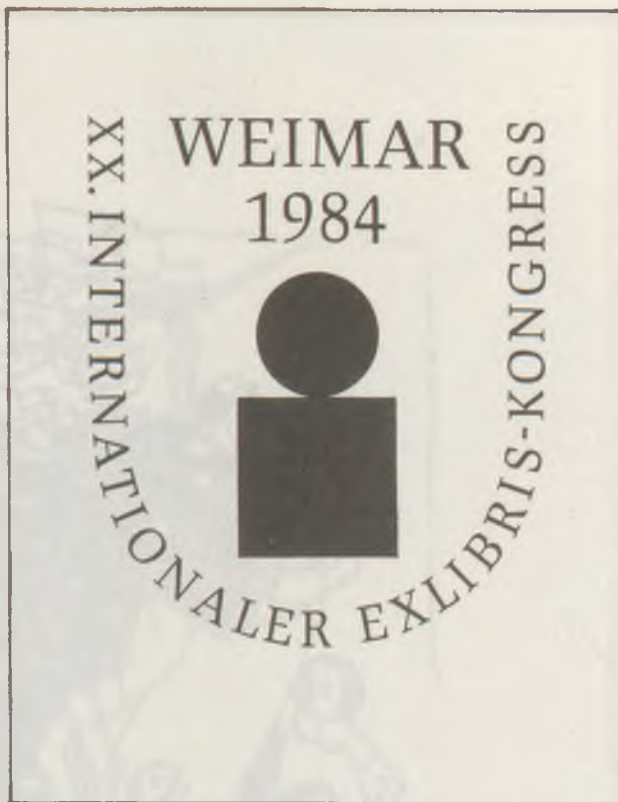
Ez alkalommal is felhívjuk tagságunk figyelmét — tekintettel arra, hogy a jubileumra pályázatot nem tudunk kiírni —, hogy újabb lapjaikat az évforduló jegyében (a képben, szövegben arra utalva) is készíttessék. Azaz így is hírt adjunk Körünk életéről, az ex libris és kisgrafika szeretetéről, gyűjtésének örömeiről, értelmes, újabb emberi kapcsolatokat teremtő lehetőségeiről. Lapunk szerkesztője a tervezett tematikus szám összeállításához — a régi és újabb munkatársaktól egyaránt — várja a különböző javaslatokat, s természetesen azok megvalósítását is.

ÚJ TAGOK

Ábrahám László	Kolozsvár — R	Aleca Girban 16 ap 11	
ifj. Balló Ferenc	Brassov — R	str. De Mijloc 85	2200
dr. Bánlaki Aurélné	Szeged	Londoni krt. 18.	6722
Boltizár Endre	Szombathely	Léka u. 25.	9700
Dégi László	Makó	Rákóczi u. 33/b	6900
Deák István László	Budapest	Erdősor u. 113. III. 7.	1214
Gál Csanád	Satu Mare — R	str. Careiului Bloc C 21 ap. 23	3900
Krajcsovics Józsefné	Nyíregyháza	Gádor Béla u. 11. I. 2.	4400
Kun Zoltán	Eger	Alkotmány u. 7.	3300
Lajos Ferenc	Budapest	Közpark u. 12. B	1093
Dr. Lippóczy Miklós	Passaic NJ — USA	P.O.B. 1623. N 07055	
Dr. Lőte Péter	M. CIUC. — R	str. Culmei 17/12.	4100
Major István	Szeged	Észak u. 305/a	6723
dr. Mándy Károlyné	Szeged	Odesszai krt. 18.	6726
Szalkai Lászlóné	Budapest	Logodi u. 49	1012
Torró Vilmos	Covasna — R	str. Unirii Nr. 3, B1.9.Sc.A.	
		Et.3.sp 15	
dr. Vicsay András	Szeged	Madách u. 9/b	6721

CIMVÁLTOZÁS

Dutkay Mária	Kál,	Ady E. út 24,	3350
László Anna	Szeged	Klauzál tér 7. I. em. 1. sz.	6720
Dr. Nagy Ádám	Szeged	Csaba u. 48/b	6723
Varga Edit	Budapest	Zámori u. 16. I. 3.	1119



A FISAE XX. KONGRESSZUSA WEIMARBAN

A FISAE ez idő szerinti elnökétől, Prof. dr. Lothar Langtól kaptuk a következő tájékoztatást:

1. A XX. Nemzetközi Ex libris Kongresszus 1984. augusztus 24-től 28-ig lesz Weimarban és a Burgk kastélyban. Érkezés augusztus 24-én, elutazás 29-én. A részletes program, utazási lehetőségek és költségek ez év végéig kerülnek közlésre.
2. A titkári tisztséget Gerd Haines úr, a pénztárosit Gerhard Banninger úr tölti be (Mindkettő címe: DDR—1080 Berlin, Otto-Nuschke Str. 1.).
3. A kongresszus jelvényét a neves könyv- és betűművész Prof. Dr. Albert Kapr (Leipzig) tervezte meg. A felhasznált jelkép a weimari Goethe-kertesház udvarán látható. A költő ezt több ízben leírta, mint az ellentétek harmóniáját.
4. A nemzetközi pályázat Friedrich Schiller 225. születésnapja jegyében kerül meghirdetésre. Küldemények és a levelezés kizárólagos címe: Staatliches Museum Schloss Burgk, Exlibris-Zentrum. DDR—6551 Burgk/Saale.

(Vezetőség)



KAMPER LAJOS szitanyomata S/4



KOPASZ MÁRTA linómetszete X3

KOPASZ MÁRTA METSZETEI. (Bev. Losonczy Miklós.) Szeged, 1983. 16 tábla. — 500 pld.

Az idei Unnepi Könyvhét szegedi történetének a város határain is túlmutató egyik öröndetes eseménye volt, hogy a Városi Tanács VB Művelődésügyi Osztálya önálló mappában jelentette meg Kopasz Márta metszeteit. A francia és német nyelvű rezümével ellátott kiadvány kitűnő bepillantást nyújt az ex libris művészettől elválaszthatatlan grafikus munkásságába.

Az első tíz lap a múzsákról készült (Urania, Klio, Erató stb.) nagyhatású sorozatot mutatja be, köztük a Szegedi anya és az Alkotó nő című linómetszeteket. E képek s Kopasz Márta alkotói munkásságának jellemzéséül érdemes idéznünk Losonczy Miklós költői ihletettséggű bevezetőjéből néhány mondatot: „Vonalvezetésének aprózáisaival hímezi grafikáit, amelyek egyedi eszközökkel közvetítenek érett, tisztázott hangulatokat. A fjordos fogazatú formák uralják a teret és alakjai kettős kontrasztban jelennek meg, — a felső és alsó test más-más irányba fordul azonos mértékkel. Esményi embereket tükröznek rajzai, angyal-irányú lényeket, akik a maguk könnyed testiségével szinte testetlenek. Vörösmarty „ez őrlött sár, ez istenarcú lény” látomásából elmarad az ördögi és isteni rész, — így lesz angyali származék az emberből s holnapokra Kopasz Márta rajzi prognózisa szerint.”

„Szeged grafikusának” kisgrafikai művészetébe a mappa XI—XVI. számú táblái vezetnek be: 47 ex librisben, alkalmi grafikában gyönyörködhet az érdeklődő, s láthatja annak bizonyosságát, hogy Kopasz Márta művészi erényei milyen harmonikusan érvényesülnek vagy születnek újjá e kevesek által vállalt műfajban.

M. KISS JÓZSEF: BALASSITÓL NAGY LÁSZLÓIG. ARCKÉPEK A MAGYAR IRODALOM NAGYJAIRÓL.

(Összeáll. Makai Tóth Mária, előszó: Tüskés Tibor.) Kiad. a Hazafias Népfrent Országos Tanácsa és a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár. Bp. 1983, 38 tábla. — 200 Ft.

Az irodalom és művészet népszerűsítésének nemes feladatát (s valljuk be: jó lehetőségét) ismerték fel a kiadók, amikor M. Kiss József íróportréit önálló mappában — közösségi, közérdekű célú „felhasználását” tekintve — 1000 példányban jelentették meg. A 38 önálló linómetszetet tartalmazó kiadvány ugyanis elsősorban könyvtárak, művelődési otthonok, iskolák körében kerül terjesztésre, hogy alkalmi vagy állandó bemutatókon és az oktató-nevelő, ismeretterjesztő munka egyéb területére nyújtson lehetőséget nemzeti klasszikusaink jobb megismerésére. Azaz ismert vagy kevésbé ismert fényképek és egyéb ábrázolások mellett egy olyan újabb, szubjektív élményt szerezzen a metszetek tanulmányozójának, amellyel kiegészítheti, teljesebbé teheti — akár az irodalmi alkotásokkal történő ismételt társalkodásra is bízva — egy-egy íróról önmagában kialakított „képét”. M. Kiss Józsefnek többnyire a sötét háttérből kiemelkedő, s a fehér, fekete foltokat elsősorban az arcmáson alkalmazó, drámai hevületű, mégis mértéktartóan kiegyensúlyozott portréi kitűnő lehetőséget adnak erre.

Talán ezért is, bizonyos sajnálkozással vesszük tudomásul, hogy az eredetileg elkészült 60 lapból ez alkalommal csak 38 jelent meg. A válogatás szempontjaival viszont — Tüskés Tibornak a sorozatot ismertető és M. Kiss József művészi kifejező eszközeit, sajátosságait ihletetten elemző előszava nyomán — egyet kell értenünk. A teljességre törekvő „gyűjtő” családottságát mindemellett enyhíti a kiadvány kitűnő nyomdai kivitelezése, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár „sokszorosítójának” kifogástalan munkája.



BÁNSÁGI ANDRÁS rajza P1

M. KISS JÓZSEF linómetszete X3



X EXLIBRIS X
X VIDA KLARA

M. Kiss 85

BÁNSÁGI ANDRÁS GRAFIKÁI II. Ferencvárosi Alkotó Képzőművészek közössége 1983. A 40 lapot tartalmazó mappa 300 számozott példányban készült, pályatársának, Kmety Ferencnek bevezetésével. Bánsági András nyomdászcsaládban született és ez meghatározta egész életpályáját. Fő munkaterülete az alkalmazott és reklámgrafika volt. A mappában szereplő lapok részben eredeti dúcokról nyomott linómetszetek, részben klisék. Redukált méretben szerepel az 1981. évi tihanyai Biennálén kiállított két lap, Kós Károly és Nagy Balogh János portréja. Flach János Ybl-díjas belsőépítész emlékének is szép lapot szentelt. Kedves emléket idéz fel az 1982. évi KBK Mikulás-nap emléklapja. A mappát a technikák és megoldások nagy változatossága jellemzi. Az egyik legjobb lap a művész első mesterének, Szini Zoltánnak arcmaása.

S. S.

HUMANISTICKO–RENEZANCNÉ SUPRALIBROSY A RUKOPISNÉ EXLIBRISY V HISTORICKÝCH KNIZNICIACH MATICE SLOVENSKEJ

(Humanista-reneszánsz supralibrosok és kéziratos exlibrisek a Matica Slovenska történelmi könyvgyűjteményeiben.) A tanulmány szerzője a magyar ex libris-kutatók előtt is ismert Jozef Kuzmik. Megjelent a Kniha '81 c., a Matica Slovenská által kiadott tanulmánykötetben (Martin, 1982; 39–71. l.). A Matica Slovenská egész sorát őrzi Martinban (Lipótszentmárton) a korábban egyházi és nemesi könyvtárak tulajdonát képező és eredetileg Pozsonyban összegyűjtött könyveknek. Ezeknek nemcsak azért nagy a jelentősége, mert a 16. századtól kezdve a 18. századig számos kiváló művet tartalmaztak, hanem egykori tulajdonosaik személye miatt is. A tanulmány könyvtárak szerint közli az 1650 év előtt és a mai Szlovákiával kapcsolatos könyvek superlibrosait és kéziratos ex libriseit. A könyvtárak legnagyobb része az egykori ferencrendi és piarista rendházak tulajdonát képezte.

S. A.



STETTNER BÉLA: VIVE AMORES. (12 linómetszet.) 1983.

Stettner Béla kisgrafikáin — munkásságának kezdetétől fogva — mindig szívesen fordult az emberi test ábrázolása felé. Figurális kompozícióin, ex libriseken vagy akár a különböző emléklapokon, a megjelenített alakok legkülönbözőbb gesztusaival, testtartásával olyan sokoldalú érzelmi hatást tud kelteni, amellyel bizonyára egyedül áll a mai grafikus művészetben. Ezek közé a metszetei közé kell sorolnunk azokat a kifogyhatatlan kedélyességgel elkészített aktos ex libriseit is, amelyek közül egy-egy tucatot már korábban két kisebb — kézzel nyomtatott, számozott sorozatban — összegyűjtött barátai részére. Újabb mappája tematikailag is eltér ezektől a lapoktól: sex libris feliratú metszeteit a művész a férfi és nő páros kapcsolatának legbizalmasabb jeleneteit, a szerelmi együttlét különböző lehetőségeit írja le, mintegy tréfás kacintás kíséretében — akár a Kámaszutra — arra oktatva is bennünket. A tizenkét metszet mellett illusztrált címlapot és belső címlapot is tartalmazó mappácska 100 számozott példányban került nyomtatásra, Stettner Béla ajánlása szerint „kizárólag belső használatra, velem öregedő barátaimnak, valamint szépemű ismerőseimnek a régiekre emlékezve . . .” A bibliofil értékű kiadvány bizonyára féltve őrzött ritkasága lesz a kisgrafikai gyűjteményeknek.

STETTNER BÉLA: VASI MAPPA. (12 ex libris. Szombathely, 1983.)

Izléses kiadványban jelentették meg a Vas megyei gyűjtők Stettner Béla részükre készült ex libriseit. A kiadvány sikeréhez nemcsak az járul hozzá, hogy a „mappában található kisgrafikákat családi kötődés, barátság és személyes élmények kapcsolják Vas megyéhez”, tehát azok így módon is egyféle, sajátos bepillantást nyújtanak egy ismert alkotóművész világába, hanem elsősorban az, hogy a metszetek egységes képet közölnek Stettner Béla művészetének újabb eredményeiről, kísérletező-alkotó kedvéről. A 12 (a címlappal együtt 13) kisgrafika ugyanis rézkarc eljárással készült, ami ha nem is új, de kevésbé gyakori technika az elsősorban linóban, fában dolgozó művész munkásságában. Éppen ezért tanulságos Stettner Béla művészetének ismerői körében — ha csak kicsiny, de élvezetes mintavétel gyanánt is — „együtt” látni ezeket a metszeteket: figurális alakjai hogyan változnak a rézkarcon alkalmazható gazdagabb vonalhálózat során vagy éppen hogyan egyszerűsíti le azokat alakjainak foltszerű megjelenítésével. Hogyan változnak a linómetszetein gyakorta ornamentikus díszítményekre emlékeztető háttérábrázolásai a különböző színek alkalmazásával, vagy a szigorúan vonalas kompozíciókat hogyan váltja fel a vonalhálózt kísérő foltok lüktető dinamizmusa. (Lásd az Ex libris Pittmann László és a Vasi mappa feliratú lapokat.)

A Pittmann László „műhelyében”, kifogásalan minőségben nyomtatott, többszínnyomatú lapokat tartalmazó mappa 50 számozott, aláírt példányban jelent meg.

Arató Antal



STETTNER BÉLA linómetszetei X3 (a 70. oldalon is)

LAPSZEMLE

L'EX LIBRIS FRANCAIS 148. szám — 1983. június

„Szemelvények egy kongresszusi résztvevő jegyzettömbjéből” címmel MARCEL JAMAR írta meg egyéni hangú emlékeztését az oxfordi nagy napokra. Egy lovakat ábrázoló, s így művészetére jellemző lapjának közlése mellett búcsúzik el a szerkesztőség az 1983. február 21-én elhunyt EMIL KONTRBA cseh grafikusművésztől.

L'EX LIBRIS FRANCAIS 149. szám — 1983. szeptember

Ez a szám egyben kiállítási katalógusa is az Épinal városban rendezett „A fa az exlibriseken” című kiállításnak! A kiállítást az ugyanilyen címmel kiírt pályázat előzte meg, melyre 27 ország 336 grafikusától több, mint 800 pályamű érkezett be. Az előszóból megtudtuk, hogy Közép- és Kelet-Európa országainak alkotói vettek a legnagyobb számban részt a pályázaton. Minden beérkezett lapot kiállítottak. Magyarországról a következő alkotóktól érkeztek be lapok a kiállításra: DÁNIEL VIKTOR, FARKAS JÓZSEF, KIRÁLY LÁSZLÓ, MÜLLER ÁRPÁD, SÓLYOM SÁNDOR, SZÉKY PIROSKA, TAVASZI NOÉMI, TÓTH RÓZSA, VÉN ZOLTÁN. A zsűri a pályázók között 8 díjat osztott ki, ezek közül egyiket MÜLLER ÁRPÁD nyerte!

MARGINALIEN — 1982/2. szám.

A 25 éves fennállását ünneplő Pirckheimer Társaság éves találkozóján WERNER SCHMIDT, a drezdai Kupferstich-Kabinett igazgatója „A gyűjtés szükségessége” címmel tartott előadást. Szövegét a lap első közleményeként olvashatjuk. Az előadó a gyűjtés kultúrtörténeti jelentőségét számos példával világította meg. Így többek között elmondta, hogy 1896-ban a drezdai képtár akkori igazgatója mindössze 4 márkáért vásárolta meg Toulouse-Lautrec „Moulin Rouge” plakátját. Manapság ezért a színes litográfiáért 100 000 svájci frankot kellene fizetni. 1902-ben Tschudi igazgató egy pompás Van Gogh-rajzot 200 márkáért szerzett meg a berlini Nationalgalerie részére. Ma, ha ilyen rajz megjelenik a műkereskedelemben, százazrekért cserél gazdát. — Híreik között arról olvashatunk, hogy a krakkói Jagelló Könyvtár 1981-ben megszerezte az ország legértékesebb exlibris-gyűjteményét. Az egykori Brosz-gyűjtemény 10 000 lengyel és 6000 külföldi lapot tartalmaz. — Könyvszemléjükben Diskay Lenke alkotásjegyzékéről emlékeznek meg, melyet Semsey Andor állított össze és Lenkey István szerkesztésében Debrecenben, 1981-ben, a Petőfi Emlékkönyvtár köteteként jelent meg.

MARGINALIEN — 1982/3. szám.

A lap híroverében arról olvastunk, hogy az NDK-beli Burgk város múzeuma nagyszabású exlibris-gyűjteményt mondhat magának. Alapját Paul Heinicke német gyűjtő hagyatéka teremtette meg. A múzeum folytatja a gyűjtést és ebben a tevékenységében a művészek és gyűjtők támogatására is számít. (Címe: Staatliche Museum, 6551 Burgk, DDR.) A tervek szerint 1984-ben adják ki a múzeum exlibris-katalógusát, mely az 1830-tól napjainkig terjedő időszak alkotásait foglalja össze. Exlibris Szalonjukban 1984-től állandó kiállítást rendeznek.



PEREI ZOLTÁN fametszete X1

MARGINALIEN — 1982/4. szám.

Számunkra is érdekes két cikket tartalmaz ez a szám. Az egyik LOTHAR LANG meglehangú beszámolója az oxfordi kongresszusról. A másik cikket ANTHONY K. PINCOTT, a FISAE elnöke írta „Az exlibris-művészet magas színvonaláért” címmel, az Oxfordban elhangzott előadása gondolatainak felhasználásával. A cikkíró elmondja, hogy az európai exlibris-társaságok általában 250 tagot számlálnak, évente 3-4 alkalommal megjelentetik lapjukat és évente egyszer könyvet, mappát adnak ki, amit a tagok illetményként kapnak meg. Cserealkalmak, előadások, kiállítások szolgálják az ismeretek terjesztését. Európán kívül Japán exlibris-társasága ugyanezt a módszert követi, azonban ez 1500 tagot számlál, így őket tekinthetjük a világ legnagyobb ilyen társaságának. Örömmel állapítja meg a szerző az exlibris-kiadványok, katalógusok, évkönyvek bőséges megjelenését. Ezek közül is kiemeli KLAUS RÖDEL kiadói tevékenységét, egy-egy művész munkásságának ismertetése érdekében. Nem hallgatja el véleményét, amikor az exlibris történetére vonatkozó, vagy több országot átfogó értékelések hiányáról ír. Elismeréssel szól a cikk a franciaországi Nancy város könyvtárában működő exlibris-központról, mely jelenleg 25 000 lappal rendelkezik s ez egyharmada St. Nikolaas, vagy a British Museum gyűjteményének. Világszerte gyarapodnak az exlibris-gyűjtemények s ez azt eredményezi, hogy a megszerezhető régi exlibrisek egyre ritkábbak lesznek. Felveti olyan kézikönyv szükségességét, mely a nagy közgyűjtemények, neves exlibris-gyűjtők gyűjtemér., e anyagát ismertelné. A mai exlibrisek egyenetlen színvonaláról beszélve nem kívánja megnevezni azokat az ismert exlibris-művészeket, akik állandóan csak ismétlik önmagukat. (Nagyon tapintatos a szerző, amikor nem beszél az exlibris-forgalmat elárasztó dilettantizmusról.) Végezetül összefoglalja az exlibris-gyűjtés előnyeit: Olcsó hobby, de a jó gyűjtőből a művészet mecénása válhat. A művészek által melléktevékenységnek tekintett exlibris-alkotás a kortárművészet színvonalának emeléséhez is hozzájárulhat. Még az is előnye a gyűjtésnek, hogy mindenki annyi időt áldozhat rá, amennyire személye szerint képes.

Érdekes cikket olvashatunk ebben a számban a Pescia városban működő Collodi Alapítvány Pinocchio-pályázatának nagy sikeréről. Az olasz intézmény pályázatára 285 művésztől 550 munka érkezett be. A zsüri az első díjat VÉN ZOLTÁNNAK ítélte oda rézkarc-lapjáért, melyen — ahogy a cikkíró megjegyzi — „a bábut mozgató zsinórok között a hóhér kötele is megjelenik”. Az L.V. monogrammal jelzett szerző még ezt is hozzáteszi: „Aki ismeri a művész életművét és fanyar humorát, nem csodálkozik ezen a részleten”. A díjnyertes magyar művész fényképén kívül a beérkezett lapokból tizenkettőt reprodukcióban is bemutatnak.

KAROL IZAKOVIC, Pozsonyban élő szlovák gyűjtőről meglehangú megemlékezést olvashatunk L.VAN DEN BRIELE tollából. A cikket az teszi időszzerűvé, hogy a hazánkban is jól ismert, neves gyűjtő most töltötte be 80. életévét. Az egykori banktisztviselő mintaszerűen rendezett kisgrafika-gyűjteménye ma kb. 23.000 darabot számlál. A nevére készült lapok száma: 200. Az exlibris-gyűjtés mellett az irodalom érdeklődésének másik, fontos területe. A magyar és orosz nyelvű eredetiből több irodalmi művet lefordított már szlovákra.

OSKAR ROLAND SCHROTH német grafikus 1937-ben született. A róla szóló cikkből megtudjuk, hogy kalandos életpályát futott be. Volt szobafestő, hivatásos katona, majd a bajor rendőrség tagja. Egy idő óta egy határmenti szállodát vezet feleségével együtt. Ez a foglalkozás időt enged számára a kisgrafika művelésére is. Fő témája a női és férfi akt, melyek vonzó formáit jó ízléssel és némi humorral jeleníti meg körrajzain, fametszetein. 138 darabból álló alkotásjegyzékét a francia exlibrisújság 145. száma közölte. EDVARD ALBRECHT, az NDK művésze, 1980-ban fejezte be tanulmányait és eddig mintegy 60 exlibrist készített. Ez a cikkíró GUUS WILLEMSSEN által becsült szám, mert a művész tiltakozott alkotásjegyzékének összeállítása ellen, mert ezt ő elhanyagolható kérdésnek tartja. Dúcait nem adja ki a kezéből, így az azokról készült levonatok száma igen korlátozott. — Érdekes kezdeményezésről olvashatunk a lap befejező cikkében: A GRAPHIA 1982 óta évente résztvesz az Antwerpenben rendezendő flamand könyvvásáron, hogy ott az exlibris céljából, gyűjtésének módjáról a látogatókat tájékoztassa. (Úgy véljük, nem ártana ilyesféle népszerűsítés a magyar kisgrafikának sem!)

GRAPHIA 87. szám — Nem érkezett meg!

GRAPHIA 88. szám, 1983. szeptember

Ez a szám a jubileum jegyében készült! Ugyanis 25 évvel ezelőtt, 1958-ban több neves belga gyűjtő közreműködésével alakult meg a GRAPHIA c. lap, mely nevet egyben a gyűjtők társulása is felvette. Nem ez az első exlibris-egyesület Belgiumban. A 20. század első felében három ilyen egyesület is megalakult, de hosszabb, rövidebb tevékenység után mindegyikük feloszlott. Kezdetben a GRAPHIA 12 oldalon jelent meg. Az elmúlt 25 év a lap életében sem volt zökkenőmentes. Volt úgy, hogy két éves megjelenési késedelmet kellett behoznia. Az ország kétnyelvűsége miatt is sokszor változtatta megjelenési formáját. Most az ünnepi szám 40 oldalon, kitűnő nyomdatechnikával, késedelem nélkül került az olvasókhoz. A fentiekben ismertetett visszapillantást a lap jelenlegi szerkesztője, L.VAN DEN BRIELE írta.

Ezt követően a legnevezetesebb huszonnégy belga gyűjtő személy szerinti bemutatása olvasható, címük, gyűjtőkörük és gyűjteményük mennyiségének megemlékezésével. Ebben a névsorban szerepel a két „legnagyobb” belga gyűjtő is, ALBERT COLLART és ANTOINE ROUSSEAU. Mindkettőjük gyűjteménye 75.000 darab körül jár. A gazdagon illusztrált oldalakon a gyűjtők legszebb lapjait reprodukálják. A külföldről érkezett néhány jubileumi köszöntőlevél után az ország grafikusművészeinek bemutatása következik. Ebben a rovatban mintegy 30 flamand és vallón nyelvű grafikus tevékenységéről olvashatunk. Szép exlibriseik közlése sem marad el. Itt szerepel a két legtevékenyebb belga művész: MARK F. SÉVERIN és GERARD GAUDAEN is. Mindkettőjük életművében kb. 400 lapot tartanak számon. A belga exlibrisújság ismertetett adatközlései a kutatók számára forrásértékűek! Befejezésül a 25 év alatt elhunyt gyűjtők-ről és művészekről emlékezik meg nagy kegyelettel a szerkesztőség.

A Szlovén Exlibrisegyesület négy oldalas, kéthavonként megjelenő kis értesítője főként a tagok részére szervezett kirándulások, művészeti előadások, találkozók híreit közli. Ilyen rendezvényeik igen magas színvonalon, nagy számban állnak a tagság rendelkezésére, s ez új szín az európai nemzetek exlibris-életében. Az utolsó ismertetett számban nagy részvétellel olvastuk az alábbi angol nyelvű közleményt: „Elvesztettük tiszteletbeli elnökünket, DAGMAR NOVACEKET, Dagmár nénit. Köszönjük Neki, hogy bennünket a kisgrafikák csodálatos világába elvezetett. 1983. szeptember 3. Szlovénia Exlibris Társasága.”

EXLIBRIS WERELD 1983. tavasz

„Néhány exlibris-hír Münchenből” címmel immár negyedik folytatását közli a lap Dr. HERMANN WIESE cikkének, melyben érdekes magyar vonatkozásra akadunk: a 423. oldalon „Ex libris Dr. L.BUZÁS” szövegű kisgrafika reprodukcióját közlik, melyen Szent Katalin képe látható. Az 1972-ben készült lap ME szignatúrája ELISABETH MAYLE alkotására utal. A cikkíró szerint a szent alakját a művész a müncheni könyvtár egyik XV. századi ábrázolásáról vette át.

EXLIBRIS WERELD 1983. nyár

ZDENKO G.ALEXY pozsonyi művész címeres exlibriseiről szól a lap egyik cikke. Illusztrációjaként a „JULIUS MÉSZÁROS Decanus Samariensis . . .” feliratú, igen szép, színes exlibrist ragasztották be. A magyar vonatkozású lapok iránt érdeklődő gyűjtőink figyelmét ezúton hívjuk fel erre a remek címerekről.

UUTiset EXLIBRIS 28. szám, 1983. szeptember 10.

A finnek exlibris-egyesületének lapja – a szlovénekéhez hasonlóan – kis formátumban, mindössze 4 oldalon jelenik meg. Szerencsére a finn szöveg mellé egyoldalas németnyelvű tartalmi kivonatot is mellékelnek, így némileg bepillantathatunk finn barátaink életébe. Egy rövid cikkből megtudhatjuk, hogy az egyesület tulajdonában levő exlibris-irodalmat TÖÖLÖ város könyvtárában őrzik. Sok európai ország kiadványai között a magyar könyvek a szám szerinti sorrendben igen előkelő 2. helyen vannak. Az ott őrzött 35 darab magyar kiadvány darabszámával megelőzi az olasz, belga, holland nyelvű anyagot. Figyelemreméltó kezdeményezés, hogy a finn egyesület bizottságot hozott létre saját történetük megírására és az erre vonatkozó dokumentumok összegyűjtésére. Egy másik bizottság az exlibris-életben használatos fogalmak, kifejezések egységesítését vette munkatervébe.

MITTEILUNGEN DER D.E.G. 1983. évi 2. füzet

A nyugatnémet exlibrisegyesület 1983. májusában Kronach városában, a frankok földjén rendezte meg éves találkozóját. Ez alkalommal kiállításon mutatták be a város által kiírt Lucas Cranach-pályázatra beérkezett műveket. A határidőre 14 országból 123 alkotó 203 exlibrise érkezett be. Közülük a rézkarc kategóriában az első díjat MARK F. SÉVERIN belga művész nyerte el. A fametszetek között az ugyan-csak belga ANTOON VERMEYLEN alkotása bizonyult a legjobbnak. Csehszlovákiából pályázott a leg több művész, számszerint 32-en. A lengyelek 27 művésze, az NSZK-ból pedig 16 szerepel a résztvevők létszáma szerinti sorrendben. Magyarországról 7 művész vett részt a szülőváros által kiírt Cranach-pályázaton. Sajnos, a díjazottak között egyetlen honfitársunk sem szerepel. Az egyesület tervei szerint a pályázatra beérkezett valamennyi művet, beleértve az elkésve érkezett lapokat is, katalógus formájában kívánják összesíteni és publikálni. Ugyanekkor még két kiállítás nyílt e nagyműtű városban. Az egyik a „Szőlő és bor”, a másik a „Költő és vers az exlibrisen” címmel került megrendezésre. Dr. Soós Imre



KÖNIG RÓBERT fametszete X2



IMRE LAJOS és FERY ANTAL fametszete X2

INHALTSÜBERSICHT

Die VII. Kleingraphische Biennale am Plattensee wurde im August 1983 im Museum zu Tihany veranstaltet. In jenem Jahr fand die Gedenkfeier des 100. Jahrestages der Geburt von József Egrý, dem Mahler des Plattensees in unserem Land statt, deshalb wurden mehrere der vorgestellten Werken zum Gedächtnis des Meisters geschaffen. Der Artikel von MAGDOLNA SUPKA analysiert die ausgestellten Werke (Seiten 1–5).

FERENC BORDÁS der bekannte Künstler des ungarischen Exlibris, gleichzeitig Doktor der Medizin, Mahler und graphischer Künstler verstarb am 28. Dezember 1982. Anstatt eines Nekrologs schreibt ANDOR SEMSEY über die Erfahrungen, die er sammelte, während er seine Nachlassenschaft ordnete. Der ehemalige Meister zählt in der Oeuvre-Liste seiner, 1977 herausgegebenen Mappe 376 seiner Kleingraphiken auf. Aufgrund der Forschungen von Norbert Lippóczy, Fef Arras, Lajos Palásthy und Andor Semsey wird sich aber diese Zahl noch bedeutend erhöhen. Dieses revidierte, bereits vollständige Werkverzeichnis wird würdig das Gedächtnis von Ferenc Bordás, dem hochgebildeten, weitblickenden, mehrseitigen Künstler aufbewahren (Seiten 7–12).

Der graphische Künstler, ZOLTÁN LENKEY ist in seinem 47. Lebensjahr verstorben. Das Schreiben von ISTVÁN B. NAGY berichtet über ihn. Das Lebenswerk des verewigten ungarischen Meisters entfaltete sich im Zuge der Graphischen Biennalen zu Miskolc. Jahrelang war er preisgekrönter Künstler dieser Biennalen und er hat im 1973 auch den Grosspreis erworben. Seine Werke wurden in zahlreichen Städten im Ausland, z.B. in Tokio, Montreal, Sofia vorgestellt (Seiten 15–19).

Der graphische Künstler ROBERT KÖNIG wurde im 1951 in Székesfehérvár geboren. Nachdem er die Hochschule für Bildende Künste absolvierte, hat er ebenda eine Lehrstelle unternommen und er ist auch jetzt Fachlehrer am Lehrstuhl für Graphik. Seine erste Ausstellung wurde in Rom veranstaltet, wo er sich als Stipendiant aufhielt. Bisher hat er um 130 Kleingraphiken geschaffen. Neben seinem fachlichen Wissen gekennzeichnet seine Werke die Bündigkeit und die aufregende Pulsation der Linien. Der Künstler ist ein leidenschaftlicher Sportreiter, deshalb stellt er oft auf seinen Blätten die edel schönen Bewegungen des Pferdes dar.

Jüngstens erwarb er einen Preis der Kleingraphischen Landesausstellung, veranstaltet in Cegléd. Bei diesem Anlass schrieb Dr. IMRE SOÓS einen Artikel über ihn (Seiten 21–24).

Aus den Werken des slowakischen Künstlers ALBIN BRUNOVSKY veranstaltete die Tschechoslowakische Kultur im Februar 1983. in Budapest eine Ausstellung. Sie wurde von dem Kunsthistoriker IVAN PA-NENKA aus Bratislava eröffnet. Unser, die Tätigkeit des Künstlers besprechender Artikel ist die Übersetzung seiner Rede. Der slowakische Meister wurde im 1935 geboren und er ist heute Professor an der Hochschule für Bildende Kunst zu Bratislava. Seine Werke wurden schon in um 50 Städten der Welt vorgestellt (Seiten 27–28).

MARIO DE FILIPPIS bereichert in seinem Artikel darüber, wie in Italien die graphische Preisausschreibung anlässlich der hundertsten Jahreswende der Veröffentlichung des Kinderbuches „Pinocchio“ von Collodi entstand. Der hervorragende italienische Autor schliesst seinen Bericht mit der Feststellung: „Das Pinocchio-Buch ist eine Lektüre für Kinder von 9 bis 90 Jahre“ (Seiten 31–32).



Die Abhandlung von MÁRTA TÓTH berichtet über zwei Kaltnadel-exlibris von ENDRE SZÁSZ, die einmalige Werke im Lebenswerk des ungarischen Meisters sind, der schon ungefähr 600 Bücher illustriert hat. Der weltberühmte Künstler, dessen Tätigkeit die amerikanische Kunstkritik der von Picasso und Dali gleichstellt, schafft zur Zeit mit der Porzellanfabrik zu Hollóháza zusammenarbeitend seine ausserordentlichen Werke (Seiten 34–35).

Zum erstenmal erschienen Exlibris in der Festlichen Buchwoche 1983. Das Schreiben von ANTAL ARATÓ gibt darüber einen Bericht (Seiten 36–37).

Im Dezember 1982. wurde im Ausstellungssaal des Klubs „Fészek“ eine kleingraphische Ausstellung aus Neujahrgrüssen ungarischer Künstler eröffnet. Die Besonderheit der Ausstellung war, dass die vorgestellten Blätter ausschliesslich aus der Sammlung des graphischen Künstlers BÉLA STETTNER stammten, diese waren also die Blätter, die der Künstler zur Aufbewahrung für würdig hielt. Über die, den Geschmack des Publikums bildende Ausstellung berichtet Dr. IMRE SOÓS (Seiten 38–40).

Dr. EDIT BOROS gibt über jene kleingraphische Ausstellung einen Bericht, welche sie im Lehrzentrum in Veszprém mit dem Titel „Schriftsteller, Dichter und Helden aus der Literatur“ veranstaltete. Die, die Werke der Besten der ungarischen Graphiker anführende Ausstellung leistete der Popularwissenschaft einen wesentlichen Dienst (Seiten 42–44).

Auf Seite 47 berichten wir über die Exlibris-Ausstellung der ungarischen Firma GENERALART.

Im Teil „Forum der Sammler“ berichtet Frau MARA SZÁSZ über die innige Feier, anlässlich der die Mitglieder des Freundeskreises der Kleingraphiker ihren Vorsitzenden, den graphischen Künstler ANTAL FERY zu seinem 75. Geburtstag in Juli 1983. beglückwünschten (Seiten 59–60).

Der Artikel von A. A. gratuliert dem namhaften slowakischen graphischen Künstler, dem 80. jährigen KAROR IZAKOVIC, der zwischen 1954 und 1963. der erste Direktor des Slowakischen Literarischen Fonds war (Seite 53).

Das kurze Schreiben von ISTVÁN ILLYÉS entwirft das Portrait des graphischen Künstlers LAJOS BARDÓCZY von Siebenbürgen (Seite 54). Die Graphik des Künstlers ZSOLT VECSEK auf Seite 55 stellt die Steinornamentik eines alten Tores in Kolozsvár dar, dessen Geschichte LÁSZLÓ ÁBRAHÁM in seinem Artikel erzählt.

Die Nachrichten des einheimischen und ausländischen Exlibris-Lebens werden auf Seiten 57–67 gebracht.

Im Teil „Bücherregal“ werden die in der jüngsten Vergangenheit veröffentlichten Exlibris-Ausgaben beschrieben (Seiten 68–70).

Unsere Auslandschau ist auf Seiten 72–75 zu lesen.

◀ VARGA NÁNDOR
LAJOS fametszete X1

ZDENEK MÉZL
fametszete X2



RÉSUMÉ

En août 1983 se déroulait le VIIème Biennale de la Petite Graphique dans le musée de Tihany. C'était aussi l'année commémorative du centenaire de la naissance de Joseph Egry, peintre du lac Balaton, c'est pourquoi plusieurs créations y exposées furent créées en l'honneur du grand maître. Dans son article Mme MAGDOLNA SUPKA analyse cette exposition. (P. 1-5.)

FERENC BORDÁS, docteur en médecine, peintre illustre et artiste graphique est décédé le 28 décembre 1982. Au lieu d'une nécrologie ANDOR SEMSEY écrit sur ses expériences acquises à l'occasion de la systématisation de la riche succession artistique du feu maître. La liste des oeuvres de la dernière cartelle de l'artiste en 1977 contenait 376 ex libris et petites graphiques. Cette quantité s'augmentera remarquablement, grâce aux recherches du MM. Norbert Lippóczy, Fef Arras, Lajos Palásthy et Andor Semsey. La liste des oeuvres révisée, dès maintenant complète, conservera dignement des souvenirs du Ferenc Bordás, artiste de haute culture et d'une largeur de vue remarquable. (P. 7-12.)

L'artiste graphique hongrois ZOLTÁN LENKEY est décédé à l'âge de 47 ans. Nous publions l'article d'ISTVÁN NAGY B. écrit sur lui. L'oeuvre du feu artiste se dégagait sur les Biennales Graphiques de Miskolc, où il était plusieurs fois artiste rétribué, en 1973 il a reçu aussi le Grand Prix de l'exposition. Ses créations étaient exposées dans plusieurs capitales du monde, e.g. à Tokio, Montréal, Sophia. (P. 15-19.)

RÓBERT KÖNIG artiste graphique est né en 1951 à Székesfehérvár. Après ses études à l'École Supérieure des Beaux-Arts de Budapest il trouva du travail pédagogique chez même institution. Il y est à présent instructeur professionnel de la chaire graphique. Sa première exposition fut organisée à Rome, durant son séjour de boursier. Jusqu'à présent il créa environ 130 petites graphiques. Ses créations se caractérisent d'une densité artistique et de la pulsation dramatique des traits. Il est un rider passionné, c'est pourquoi il représente souvent les beaux mouvements du cheval. A l'occasion de la dernière Exposition Nationale de la Petite Graphique à Cegléd il a gagné un prix de concours. Dr IMRE SOÓS a écrit cet article sur lui de cette occasion. (P. 21–24.)

La Maison de la Culture Tchécoslovaque à Budapest organisa en février 1983 l'exposition des oeuvres graphiques de l'artiste slovaque ALBIN BRUNOVSKY. C'était IVAN PANENKA, historien d'art de Bratislava, qui a inauguré son exposition. Nous publions la traduction hongroise de son discours. L'artiste célèbre slovaque est né en 1935 et il est à présent professeur de l'École Supérieure des Beaux-Arts de Bratislava. Ses créations étaient présentées dans 50 villes diverses du monde. (P. 27–28.)

MARIO DE FILIPPIS écrit sur le concours graphique annoncé à l'occasion du centenaire de la parution du PINOCCHIO, livre pour les enfants de Collodi. L'auteur excellent italien termine son article avec cette phrase spirituelle: „Le livre sur Pinocchio est une lecture ravissante pour les enfants de 9 à 90 ages”. (P. 31–32.)

L'article de MÁRTA TÓTH fait connaître deux ex libris d'ENDRE SZÁSZ, créations très rares dans l'ensemble des créations de l'artiste célèbre, qui a illustré environ 600 livres. Le maître de réputation mondiale, dont l'activité artistique fut analysée par la critique américaine avec celle du Picasso et Dali, réalise à présent ses créations coopérativement avec la fabrique de porcelaine de Hollóháza. (P.34–35.)

En 1983 était pour la première fois que des ex libris furent édités pour les lecteurs à l'occasion de la Semaine du Livre. ANTAL ARATÓ écrit un compte rendu sur cet événement. (P. 36–37.)

En décembre 1982 dans le Club des Artistes „Fészek” fut organisée une exposition des cartes de nouvel an des artistes hongrois. Les créations y présentées appartenaient uniquement à la collection personnelle de BÉLA STETTNER, qui conserve seulement les planches de qualité artistique indiscutable. Dr IMRE SOÓS écrit sur cette exposition destinée au développement du goût du public. (P. 38–40.)

Dans le Centre de l'Enseignement de Veszprém fut organisée une exposition sous le titre „Écrivains, poètes, héros de la littérature”. Dr EDIT BORSOS écrit sur cet événement où les des plus célèbres artistes graphiques furent présentées. (P. 42–44.)

Sur la page 47 nous publions un compte rendu sur l'exposition d'ex libris organisée par la firme hongroise GENERALART.

Dans la rubrique „Forum des Collectionneurs” Mme MARA SZÁSZ écrit sur l'entrevue de l'atmosphère de fête des collectionneurs hongrois. A cette occasion, en juin 1983, ils ont salué le célèbre artiste graphique, président du KBK, ANTAL FERY à l'occasion de son 75ème anniversaire. (P. 49–50.)

L'article d' A.A. salue le célèbre collectionneur slovaque KAROL IZAKOVIC, qui était entre 1954 et 1963 le premier directeur de la Fondation Littéraire de Slovaquie. (P. 53.)

L'article d'ISTVÁN ILLYÉS fait connaître l'activité artistique de LAJOS BARDÓCZ artiste de Transsylvanie. (P. 54.) Nous publions sur la page 55 une création de ZSOLT VECSEK. Cette gravure représente un motif ornementale de pierre d'une vieille porte de la ville de Kolozsvár. Dans son article LÁSZLÓ ÁBRAHÁM écrit sur l'histoire de cette pièce de musée. (P. 55.)

Nous publions des nouvelles sur les pages de 57 à 67.

Dans notre rubrique „Casier de Bibliothèque” nos collaborateurs font connaître des publications d'ex libris récemment parues.

On lit la revue de la presse d'ex libris étrangère sur les pages de 72 à 75.

Ára: 14,— Ft



KÖNIG RÓBERT linómetszete X3